

CHAYEINU

Weekly

Shabbos Inspiration

פרשת אחרי מות תשפ"ד

Pg. #	Content
2-4	Seudah Stories
5-8	Parshah Riddles
9-10	Life of Truth Story
11-12	Halachah Q&A
13-18	Rav Kalman Krohn Stories
19	Comic Story
20-23	Nefesh Shimshon
	גליונות
24-25	הג"ר שמואל פעלדער שליט"א
26-27	הג"ר דוב לנדא שליט"א
28-29	הג"ר מאיר צבי ברגמן שליט"א
30-31	הג"ר חיים פיינשטיין שליט"א
32-35	הג"ר חזקיהו יוסף מישקובסקי שליט"א
36-37	לשבת עונג

Daily Hilchos Shabbos - Rav Shmuel Bernath

732.301.4043 opt 2 then 8

לז"נ הרב מתתיהו חיים בן הרב יעקב זצ"ל

לרפוי"ש חיים שמואל בן ליבא

יהודית בת שרה הינדא, תינוק בן אסתר שירה

לזכות אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה

Dedication opportunities: 848-373-4436
shabboschayeinu@gmail.com

SEUDAH STORIES

פרשת אחרי מות תשפ"ד

Brachah for a Priest

The Avnei Nezer was once dancing on Simchas Torah when a sad looking man approached him. "Red Yankel!" said the Avnei Nezer, "What is bothering you?" Reb Yankel looked at the *rav* with pain-filled eyes and responded, "Rebbe, I am married for many years and was not *zocheh* to have children. I figured that through the tremendous simcha of Simchas Torah the Rebbe could daven for me to have a child."

The Avnei Nezer thought for a minute and then said, "Do you want to have a *galach*; priest as a child?" Reb Yankel quickly shook his head "No."

"Then I can't help you."

Reb Yankel returned home and told his wife that it just wasn't *bashert* for them to have children, and if they would have a child, he would be a priest.

A few years later the Avnei Nezer passed away and his son the Shem Mishmuel took over the position as *rav*. On Simchas Torah the *rav* saw Reb Yankel looking very sad. He asked him what was wrong. Reb Yankel replied that it has been so many years that he was wishing to be able to bring a child to *shul* on Simchas Torah, but the Ribono Shel Olam has other plans. The *rav* answered, "I will *daven* for you and you will be *zocheh* to children."

"NO!" said Reb Yankel. "Your father, the Avnei Nezer said that if I have a child, he will be a priest!" Please don't *daven* for me to have a child."

The Shem Mishmuel thought for a few minutes and then said. "No. I will *daven* for you to have a child, and the power of *tefillah* will bring you much *nachas* from your child. I will give you a *brachah* and I demand that you answer *amen*."

He gave a *brachah* and Reb Yankel had four children. Three out of the four died in World War Two and the fourth child was miraculously saved by dressing up as a priest. The *tefillos* of the *rav* were able to switch what seemed to be a curse to the best *brachah* ever. Today he has children and grandchildren living in Bnei Brak. All of whom are *frum bnei Torah*.

The Right Word at the Right Time

My grandmother owned a fabric shop in the small town of Szatmar-Cseke and was known for her unflinching honesty. Some of her non-Jewish customers took her aside one day and told her, "They're burning the Jews in Poland. Malka, you know us a long time. Take your family and go to America." At first, she dismissed their words, it was unthinkable that the cultured and sophisticated Germans could be so barbaric. And yet, my grandmother's heart was uneasy.

Not long afterwards, the mayor of the town sent a message to my grandmother to come to his office. My grandmother was accustomed to messages of this sort; the mayor often borrowed small sums of cash

SEUDAH STORIES

פרשת אחרי מות תשפ"ד

from my grandmother to tide him over for a short period, and then he would repay her. This time, however, the mayor's face was grave. "Malka," he said, "You've always been good to me. The Germans are coming and they're going to kill all the Jews. But I have a plan to save you and your family. I'm going to dig a room under my pigsty, and you and your family can stay there until the Germans leave."

My grandmother thanked him, but as she turned to leave, she knew she would never take the mayor up on his offer. She was determined to take action; the ground seemed to literally be burning under her feet. If the mayor was actually concocting a practical plan to save her family from the Germans, there must be truth to what he was saying. But what should she do? How could she procure the funds to buy passage for herself and her seven children?

She finally formulated a plan – she would mortgage their house, farm and any other real estate they owned, in return for the ticket money. When she approached the local bank in town, the officer explained that the bank wasn't interested in Jewish mortgages. My grandmother realized that the bank figured that they would possess all the Jewish properties soon, in any case, so why bother with mortgages?

It seemed there was nowhere to turn. With great trepidation, my grandmother then decided to travel to the county seat in Feher-gharmat, where there was a bank owned by a non frum Jew, Mr. Lorncz. Although he was not known for his generosity, perhaps during these troubled times he would have mercy on one of his own.

She made the arrangements, came to the great city and found her way to the bank. As she was about to enter the building, a clerk lounging near the door asked her why she had come. When she told him the purpose of her visit, he told her she had come in vain. He proceeded to tell her that his boss (the owner of the bank) was a nasty man who did favors for no one. As he began to recount more negative traits of his employer, my grandmother interrupted him. "You're talking about your boss. He pays you, doesn't he? You seem to have nice working conditions. Why are you talking like that about him?"

It just so happened' that "the boss" had been sitting in his office on the floor above them, with the window wide open. He had heard the entire exchange and he proceeded to call to his clerk, "Send that woman right up to my office!" Bewildered, my grandmother entered the plush suite of the owner. The "nasty man" offered her his services. My grandmother stated her request for a mortgage; it was granted without the bat of an eyelash, and the family was saved!

Rav Shach's Candy

Rav Shach *zt"l*, the *rosh yeshiva* of Ponevezh, once had a *talmid* visit him with his young child. As they entered the *Rosh Yeshiva's* home, Rav Shach went to his cabinet to get a few candies. As the child approached, Rav Shach handed the candies to the father. The father took the candies, yet wondered: "Why would the *Rosh Yeshiva* hand ME the candies when they were clearly intended for my son?" The *talmid* mustered the courage to ask the *Rosh Yeshiva*, what the reason for his action was, and Rav Shach

SEUDAH STORIES

פרשת אחרי מות תשפ"ד

answered with his trademark humility and sweetness, "You see, I am older and my eyesight has deteriorated. I can no longer make out the fine print on the wrappers to see the different flavors. I am sure your son has a favorite flavor and I was sure you, with better eyesight and knowing his favorite flavor, would be able to pick the right candy."

Wedding Hall

Avi was a *chassan*, and was riding on the bus a week before his *chasunah*. In the seat in front of him there was another *chassan*, talking to the person seated next to him. They were speaking loudly enough, so Avi from the behind seat followed their conversation, without even trying to do so. That *chassan* was saying, "I wanted to go to *tzaddik ploni* for a *brachah* before my wedding, but it's hard to get in. Despite all my attempts, including my father's attempts, I wasn't able to get an appointment..."

Avi tapped him on the shoulder and said, "I apologize, but you were speaking loudly and I overheard your conversation. I heard that you want to meet with the *tzaddik*... My uncle is that *tzaddik*'s son-in-law. I can ask him to set an appointment for you. You can meet with that *tzaddik*, still this week." The *chassan* was very thankful, and they began speaking about their upcoming weddings. They discovered that they were getting married on the same night, in the same hall!

"I didn't know that there were two halls in that building!" said the *chassan* in the front seat. When Avi came home, he told his father what happened, and said, "I went with you to see the hall, and there is only one hall in the building. How can it be that there's another *chasunah* in that hall, on the same night?" The father quickly called the manager of the hall. "You never put a down payment, so we booked the hall for someone else," the manager said. It was a week before the wedding, they had already sent invitations, and they found out that they don't have a hall!

Some *askanim* got involved and arranged for the *chasunah* be held in an auditorium, two streets away from the original hall. Avi realized that he gained immensely by doing a *chessed*. When he overheard the *chassan* yearning to get a *brachah* from the *tzaddik*, he could have thought, "It's nice that he has good intentions," and then not get involved. But he went out of his way to do a *chessed*. In reward, he had a hall in which to celebrate his *chasunah*.

PARSHA CHALLENGE

פרשת אחרי מות קדשים

1. What are the three מצוות of "ואהבת" in the תורה?
2. In most cases, who was chosen to succeed the previous גדול כהן גדול?
Bring a ראיה from this week's פרשה.
3. Which two "עבודות" on יום כפור cause one to become טמא?
 - a. Which other "עבודה" in the תורה causes one to become טמא?
4. List three מצות in אחרי מות that involve burning an item.
 - a. Name one מצוה in קדושים that involve burning an item.
 - b. List six other מצוות in the תורה that require the burning of an item.¹
5. What do הקל, רבי עקיבא, and פרשת קדושים have in common?
6. Which phrase is used in פרשת קדושים approximately 20 times?
7. I am a שורש used only twice in the תורה,
Once regarding שרה,
Once regarding the מצוה of נטע רבעי,²
I am also the name of a מצוה.
I am mentioned in this week's פרשה.
Who am I?
8. I am used to describe one of the מכות,
I am used to describe the forming of the לוחות,
I was used numerous times for the עבודה on יום כפור,
I am mentioned in this week's פרשה.
Who am I?

Need a hint?

¹ One is just outside the בית המקדש, one is just outside ירושלים, one has a connection to a יום טוב, two have a connection to עבודה זרה, (one is in the בית המקדש.)

² In this week's 19:24 and see Rashi

פתחי פרשה – אחרי מות
Parsha Musings for Shabbos Table Schmoozings

RIDDLES

When do we lain from the same פרשה at שחרית and מנחה in the same day?

- יום כפור חס אחרי מות
- תענית צבור א חס כי תשא "ויחל"

The trop indicates that this was a, "כתנת בד קודש", (ט"ז ד') How could an incorrectly-placed slight pause completely change the meaning of this phrase?

The trop indicates that this was a, "כתנת בד, קודש", – "A linen-tunic, which was holy." If one would say, "כתנת, בד, קודש", he would be describing, "A tunic, made out of holy-linen."

On 2 different occasions, Hashem told אהרן to take a "מלא חפניו" (a 2-handful scoop) of something. When?

- Hashem told משה and אהרן to initiate מכת שחין by taking "מלא חפניכם" of ash, which משה threw in the air. (שמות ט' ח' ורש"י שם)
- (ט"ז י"ב). קודש הקדשים לקטרת "מלא חפניו" took אהרן, יום כפור חס

When did someone do the טון of keeping others calm, by avoiding davening for a long time?

When the גדול כהן exited the קודש הקדשים, he would daven only a short תפילה on behalf of בני ישראל. If he would tarry, people would become nervous, and begin to worry that perhaps he had died, as did the undeserving גדולים who achieved their positions unjustly. (יומא ה' א' ורע"ב שם)

After performing שחיטה on a חיה or עוף, one must perform the מצוה of מסוי הדם, and cover its blood with dirt (י"ז י"ג) – except on a certain type of animal. Which type?

If the animal is found to have a wound which renders it a טריפה, one does not have to cover its blood. (The same is true if the animal becomes a נבילה, because such cases would lack a valid שחיטה.) (עי' יו"ד כ"ח י"ז)

JUST CURIOUS

If no one is allowed into the קודש הקדשים, how did they perform repairs when necessary?

There was an opening in the roof through which a worker would be lowered while inside a box. (פסחים כ"ו., (רמב"ם הל' בית הבחירה ז' כ"ג)

The very fancy clothing worn by the גדול חס כפור יום were used once, and then put in גניזה, never to be reused. (רש"י ט"ז כ"ג) How much did they cost?

They were worth at least 30 מנה. (יומא ל"ד.; רמב"ם הל' כלי המקדש ח' ג'). A מנה is worth 15.5 troy oz. of silver. (עי' חז"ל) In 2024, a single troy oz. of silver costs approximately \$26. So, $30 \times 15.5 \times 26 = \$12,090$. However, in the times of חז"ל, a single מנה was enough to support a person for a full year (עי' ר"ש משנץ ורע"ב לפאה ח' ח'), in which case the value of 30 מנה would be much higher.

The גדול כהן entered the קודש הקדשים carrying a ladle which contained 2 handfuls of קטרת, which he had to transfer into his 2 hands. How did he maneuver the ladle, while leaving both hands available to catch the קטרת?

He held the ladle with his fingertips, or his teeth, maneuvered its handle with his arms, and tipped the contents into his cupped hands. This was one of the most difficult עבודות in the בית המקדש. (יומא מ"ט.)

When we bring קרבנות, we get closer to Hashem. If so, why is it so bad to sacrifice them outside the בית המקדש?

The בית המקדש provides an environment which inspires us to come close to Hashem. This is best accomplished when there is a single, designated, grand location for this experience. For OUR SAKE, Hashem thus forbade bringing קרבנות elsewhere, so that we can achieve the fullest כפרה. (ספר החנוך קפ"ו)

If one slaughters a קרבן outside of the בית המקדש, his action is described as, “דם שפך,” “He has spilled blood,” and is compared to murder. (י"ז ד') Why?

Before the מבול, we were not allowed to kill animals. (עי' ספורנו) When Hashem permitted the killing of animals, He did so for necessary purposes, including bringing קרבנות. When a קרבן is slaughtered in the wrong location, the שחיטה is invalid, and thus purely destructive. Even though it is not actually like murdering a person, the term “דם שפך” is appropriate when describing the animal’s unwarranted death. (ספר החנוך קפ"ו, ועי' רמב"ן י"ז ד', (י"א

As a person grows, things which used to be challenging become less of a struggle. Is there ever a point when a person can say, “OK, that challenge – I don’t have to worry about it so much anymore”?

When warning בני ישראל about צניעות and whom they can marry, the Torah says, seemingly redundantly, “ושמרתם אתם” – “You should keep, you” – indicating, “I’m giving you a מצוה that you’re already good at anyway.” (אזה"ח י"ח כ"ו) We see that even someone with lots of “practice” avoiding something אסור still needs to remain vigilant. (משלחן ר' אליהו ברוך)

IN YOUR OPINION

If you’re encouraging someone to avoid something harmful, or to pursue something beneficial, but he doesn’t seem to understand how important it is – what can you do to make it clear?

When introducing the details of the עבודה performed on יום כפור, the Torah notes that it was, “After the death of אהרן’s sons,” because their tragic example highlights how important these הלכות are. (רש"י ט"ז א') In general, providing an example of the negative effects of a poor decision, or the positive effects of a good decision, can help someone understand the power of his choices. (Growth Through Torah)

Many people worry about what others think of them. Approximately how many people’s opinions do you worry about on a daily basis? Honestly, how many of them would you say actually spend their free time thinking about you? Of those, how many of their opinions actually affect your life in a practical way?

When the holiest individual in בני ישראל, כהן גדול, enters the קודש הקדשים, he is at serious risk of feeling arrogant. The Torah tells him, “No one is allowed to be with you in there” – do this special עבודה without focusing on what others are thinking. We can all benefit from this mindset! (Growth Through Torah י"ז ט"ז based on מחנה אפרים)

What is the most exciting part about hosting guests? What is the most challenging part?

One of the מצוות performed by the כהן גדול on יום כפור is going back into the קודש הקדשים to clean up, by removing the vessels used for burning the קטרת. (רש"י ט"ז כ"ג) We see that cleaning up is also part of the מצוה! (עי' מעינה של תורה בשם הבעש"ט) and Growth Through Torah)

A Life of Truth

Stories from our tzadikim on thriving through adversity

בעזרת השם יתברך

Everyone loved little Moishelah. Moishelah was the pride and joy of his parents, the beloved young Rav and Rebbitzen in this little Polish hamlet.¹ One day, terrible tragedy struck. It was a *עֵרֶב שַׁבָּת*, and everyone was getting ready for Shabbos. Moishelah had just had his *upsherin* and looked so cute with his little *peyos*. That afternoon gypsies traveling through their *shtetel* kidnapped him. The townspeople ran to the local nobleman and asked him to send some police after them. The nobleman laughed. Finding a lost Jewish boy wasn't his priority. The *kehila* sent search parties out and they searched as much as they could, but it seemed like Moishelah disappeared into thin air. You can well imagine what kind of Shabbos that was for the poor Rav and Rebbitzen. The Shabbos candles glowed but they had a hard time lighting up the darkness. "Let us sing *zemiros*, let us instill the love and warmth of Shabbos into our home," said the Rav to his wife as they tried to enjoy Shabbos together in their empty home. "The *מְלָאכִים* that are going to hear these *zemiros*, they will certainly carry them to our son, wherever he is." The gypsies knew why they had taken Moishelah. He was cute, and he seemed like such a handsome little boy. They knew that there was a very prominent nobleman who lived on the other side of the region. For some time now they had been looking to adopt a child. When the gypsies pulled up in front of the huge estate with little Moishelah, they became very excited. They brought Moishelah into their house and treated him to all the toys that money could buy. After a few months of treating him to "a three-year-old's *עֵדָן*", Moishelah didn't even remember that he once *had come* to the estate, it was as if he had grown up there.

The years went on – and *people can get used to anything*. The Rav and Rebbitzen had *bitachon* in the *שָׁל עוֹלָם*. They knew that whatever happens is for the best. There was a Shabbos *goy* in the town. Pierre used to come every Friday, and he would help out. One day the Rebbitzen noticed that some silver spoons were missing. Then she saw it! She saw Pierre open up the drawer. He looked from side to side, grabbed a silver fork, and ran out. She ran after Pierre, and asked him to please give it back. Pierre apologized and promised he would never do it again. Several weeks later, the Rebbitzen noticed that her pocket book was missing. The next day, she sort of entrapped him by leaving a couple of dollars on the table. Then she watched as Pierre walked over to the table, looked from side to side, and grabbed it, and then, she couldn't believe it! He pulled her pocket book out of his bag, and put the money in! Now she was furious! She told him, "Pierre! I gave you one chance! You are to leave now and not to return!"

Pierre was extremely angry and hurt. He was determined that he must take revenge on that Rav! Pierre ran through the woods, and he saw a funeral. A young gentile boy had been sick and had just died. Pierre smacked his lips together, and a wicked smile appeared on his face. As soon as they finished burying the boy, Pierre came back with a shovel. He dug up the body, threw the body over his shoulders and went into the woods. Late that night he made his way into the Jewish section of the town, and he buried the boy in the Rav's backyard. From there, he ran home, washed himself off, and ran to the police. In that town, an excuse for attacking Jews was always welcome. The police converged on the Rav's property, and started digging. Then, they all stood around shaking their heads from side to side. "Rabbi, come out here!" The Rav stepped out. They used to talk to him with *derech erez*. *What could they have found in his backyard?* Then, he closed his eyes and grabbed his stomach. He couldn't believe what he saw! When he was able to catch his breath, he turned to the chief of police and said, "You don't believe that I'm the one who did this??" But the police chief believed what he wanted to believe, "You need blood for your *matzos*?! Don't you!" The Rav protested, "How can you believe such a lie after all these years! If there's even a drop of blood in an egg, we have to throw it out! You think we put human blood into our *matzos*, it's a malicious and terrible lie!" There was no one to talk to. The Rebbitzen shrieked and cried as they *schlepped* her husband away. He turned to her and told her to have *bitachon*, and to be strong, whatever was going to be would be.

The Rav stood before the local magistrate. He presented powerful arguments, but the judge wasn't interested in them. After all, he had the fifteen-year-old kid, Pierre's, testimony. The Rav was quickly convicted and sentenced to be hanged. Everyone knew that a terrible pogrom would follow. The *yidden* had only one option. The law was that all death sentences had to be approved by the local governor. They didn't know what to expect from their governor. The old governor was a wicked Jew hater, but he had died last month and his young son had taken over. They heard that he was wild and unpredictable, but no one had ever approached him for a favor. They would try. The new governor's name was Janusz (Yanish). Janusz was just about to leave on a long-awaited hunting trip with a bunch of his men. Just as he was about to leave, he saw a whole delegation of WHAT!? Of Jews coming toward him?? *What do they want??* "Your Lordship," they addressed him, "can we

¹ Rav Fishel Schachter, *Tales of Tzadikim* story #49

have a couple of words with you?" "Less than that! What do you want?!" They grabbed the opportunity. "Um, do you know that there has been a terrible blood libel?" Their arrival right as he was about to leave annoyed him. Janusz was not in a good mood. "Blood libel?? How do I know it's a libel? How do I know it's not true? I've heard about it. You Jews have been putting blood into your *matzos* for centuries, it's about time you were caught red handed; but really red handed!" The *yidden* gulped. "Your Lordship, our Rabbi is a man of great integrity, he's such a peace-loving person, he could never do this. If you would review the sole testimony that there is against him, for sure Your Lordship, in his great sense of justice will- ""Leave me alone!" Janusz cut them off, "I'm going on a hunting trip! I got bigger problems than some Rabbi that's about to be shot. And next time, you don't show up here without an appointment, do you understand! At least three weeks in advance!" They weren't expecting much better from him. "Could we ask Your Lordship perhaps to review the papers at his leisure?" "If I'm in the mood, okay! Good bye!"

Governor Janusz had a terrible day hunting. He came home in an awful mood. Word soon got around the estate – *stay away from the boss tonight, he's in one of his moods*. He angrily entered his chamber. As he sat down and poured himself a glass of wine, he began to wonder. "You know, I just couldn't concentrate on shooting that deer. I wonder what it is that's bugging me. Could it be those Jews? Nah. What do I have with those Jews?" Janusz picked up the papers that they had left with him, "Well, I did tell them I would review the case." He read the evidence and he said to himself, "That judge, he's not too smart! *Fifteen-year-old kid*? He probably *dragged* that kid over. It doesn't make sense anyhow – *Jews don't put blood in their matzos*. Hey, but it's a good excuse to give the peasants some fun beating up the Jews. You know, my father once told me," he remembered, "when the peasants are angry at the Jews they don't think about rebelling against us. That's why this blood business is a good thing for us noblemen, it keeps the peasant's temper directed toward the Jews. So, this poor Rabbi is going to get it, huh? Hey look, it's just a Jew." But something bothered Janusz. Although he was talking this way because that's how all his friends talked, it seemed like there was a knot in his heart, something was obsessing him. He knew it wasn't like him to miss such an easy shot. He just wasn't concentrating on his hunting, and he had been waiting so *long* for this hunting trip.

Janusz had a hard time falling asleep that night. Then he had a dream. He had gone out hunting on his horse, when suddenly his horse reared up in fright. A man with a long flowing white beard approached him and said in an eerily soft voice, "I am your grandfather. I came to tell you that it is time, Moshe, it is time for you to return to your people. A terrible blood libel threatens the life of my son, who is your father, and you are the one who could save him. Will a son not save his own father?? Have *אַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ* on your *אָבִי*!" When he got up his hair seemed to be standing. His eyes were wide open with fright! But he calmed down, and he told himself that it was just a nightmare. Then he poured himself another cup of wine and went on with his day. The next night the dream repeated itself. When he awoke, he promised himself that he would cut down on the wine. He took it easy that day, and made sure to drink only water. He went to sleep feeling great. That night, the man with the flowing white beard came back, "Janusz, you're making a mistake. This is not just a dream. I cannot warn you again. I am your grandfather. This is your last chance! You cannot sign the death warrant. Innocent people will lose their lives!" This time, Janusz asked, "How do I know that innocent people are going to lose their lives?" The old man answered, "You interrogate that young Pierre objectively, and you will see his story will crumble. But that's not the issue. I am going to say this one more time. Free your old father from this blood libel and save your *אָבִי*. You've lived enough in your false life. You're a *kosherah yiddisher kind*! Gypsies grabbed you away from your precious parents, that was the *gezaira min ha'shamayim*, but that is what happened to you. They sold you to the person who you think was your father. Search in the drawers of the old governor, and you will find a little *talis katan*. That's what you wore, Moishelah, when you were grabbed away from your parents."

Janusz started going through the old governor's drawers, and then he saw a little bag laying in the corner. He opened it up and took out a small *talis katan* with *tzitzis* hanging from it. The next morning, a delegation arrived for him to sign the death warrant. Janusz told them that he would preside over the case himself. He then traveled to the small town with all the grace of the power that surrounded him. Upon interrogation, Pierre fell apart. The Rav was saved. Governor Janusz gave an order for police to make sure that there would be no pogrom. After an emotional reunion with his parents, Moishelah confronted the fact that living as a Jew in that town would cost him his life. Moishelah had a plan. He would go swimming the next day and they would find his clothes near the river; it would be assumed that he drowned. He would take some of his money and escape to Holland. Over there he would learn about the *yiddishkeit* that had been taken away from him. Before leaving, he reassured his parents, "Although I'm afraid we shall never see each other again in this world, I can tell you from personal experience that fathers and children don't lose their connection with each other in the world of truth."

Everything that happens is from Hashem, which means by definition that it is good. It's our job to live with that *אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה* and to rejoice as best as we can with the life Hashem has given us. The Rav and Rebbitzen of our story had a very difficult *נִסְיוֹן*. They didn't question their fate, rather they lived with *בְּטְחוֹן* in Hashem and led their community in a beautiful way. Eventually they saw how their *נִסְיוֹן* saved their lives, and the lives of their whole town. Living with such conviction can help us face our *נִסְיוֹנוֹת* with *simcha*.

וקראת לשבת עונג....

אז תתענג

...והאכלתיך נחלת יעקב אביך

QUESTIONS AND ANSWERS IN
HILCHOS SHABBOS FOR THE ENTIRE FAMILY

בית מדרש נחלת יעקב - נערך ע"י המו"ץ דקהלתינו

WEEK 28

עי שלחן ערוך סימן תקי"א-ב'

The questions **with their answers** will be printed next week, along with another set of three questions.

QUESTION 1

Is there any way I'm allowed to take a shower on יום טוב?

QUESTION 2

The baby had a very dirty diaper and could use a bath. Is that allowed on יום טוב?

QUESTION 3

I recently changed from a regular boiler that holds a large amount of water, to a mechanism that heats up water as I run it. Can I run the hot water on יום טוב?

ANSWERS TO LAST WEEKS QUESTIONS

QUESTION 1

A package that I ordered was delivered on Shabbos. Can I use it on Shabbos?

Answer: If someone ordered something and it was delivered on שבת, there are a few איסורים being done for the Jew by the non-Jewish deliveryman. They include driving the object during the delivery, and carrying to the place of delivery. Additionally, many times the object is brought from out of the תחום. The שלחן ערוך רנ"ב-ד' writes that if there was an agreed upon price for the purchase, then the גוי is considered to be doing all the מלאכות for his own convenience to get the job done and not for the Jew, and the object may be used on שבת. However, the רמ"א argues and doesn't allow one to use it if a התורה מן התורה was done unless one needs it for שבת. The ביאור הלכה writes that "needing" it means if it is very much needed, like if someone gets shoes delivered and they have no other שבת shoes. Therefore, if one received a package on שבת, most times it can't be used because a התורה מן התורה was done. Even when it may be used, if it came from out of the תחום it may only be moved 4 אמות, or if there is an עירוב it can then be moved freely in the area of the עירוב.

continued....

וקראת לשבת עונג....

אז תתענג

...והאכלתיך נחלת יעקב אביך

QUESTIONS AND ANSWERS IN
HILCHOS SHABBOS FOR THE ENTIRE FAMILY

בית מדרש נחלת יעקב - נערך ע"י המו"ץ דקהלתינו

continued....

QUESTION 2

If the package comes on Yom Tov would the Halacha be the same?

Answer: On יום טוב, although the הלכות are similar to שבת, there is a basic difference. Driving a car on שבת is התורה מן האסור, while driving on יום טוב is only אסור מדרבנן according to most פוסקים. This is because creating a fire-which is the primary מלאכה done when driving a car, is only אסור on יום טוב because of the גזירה of מוליד. The מו"ק ד"ה שהאינו ר"ב-ד' ד"ה שאינו writes that the entire מחלוקת between מחבר and רמ"א mentioned in answer 1 only applies when an איסור תורה is done. If only איסורי מדרבנן are done then all agree to the מחבר that it may be used if a price was previously agreed upon. Therefore, items such as clothing that are delivered on יום טוב can usually be worn. The above-mentioned limitation when objects come from out of the תחום still applies, as one can't take such an object out of the עירוב even on יום טוב.

QUESTION 3

If a package was delivered on the first Day of Yom Tov, is there any leniency to use it the Second Day of Yom Tov?

Answer: If a מלאכה מן התורה was done for a Jew on יום טוב, for example a non-Jew finished sewing a dress on יום טוב for a Jew, one must wait after יום טוב before using it the amount of time it took to do the מלאכה on יום טוב. For example, if the non-Jew sewed an hour on יום טוב, one must wait an hour after יום טוב is over before using it. The מחבר תקט"ו-א' allows one to wait on the second night of יום טוב and use it then, while the רמ"א holds one must first wait until after both days are over to wait the hour. There are some cases when we are lenient like the מחבר, and one should speak to a מורה הוראה, as all of these cases are complex.

TORAS REB KALMAN

סיפורי צדיקים

Captivating stories full of Yiras Shamayim taken from Shmuessin that Reb Kalman Krohn z'tl gave in Adelpia Yeshiva

The Dowry Part III

Recap: An uncle and nephew, both named R' Shaya, looked similar and lived in the same city. To differentiate between the two men, the uncle, a wealthy and childless businessman, was nicknamed R' Shaya Slutzker; and the nephew, a penniless talmid chacham, was nicknamed R' Shaya Chassid.

While fundraising for his daughter's dowry, R' Shaya Chassid finalized a shidduch with the son of the wealthy R' Shmuel, who confused him with R' Shaya Slutzker and thought he was wealthy. Despite his family's misgivings, R' Shaya Chassid was confident that Hashem would send him the dowry his wealthy mechutan expected in time for the wedding. In the meantime, the chassan's

family sent a gift to the kallah for Chanukah to the home of R' Shaya Slutzker, whom they thought was their mechutan.

R' Shaya Slutzker looked from the card to the box and then back to the card. Was this some sort of prank? Did this R' Shmuel think it was Purim instead of Chanukah? Everyone knew that he was childless. As much as R' Shaya Slutzker and his wife had prayed for a child, as much money as they'd paid to the best doctors, as many berachos as they'd received from the greatest gedolim, they had never been blessed with children.

And now—a letter and a gift from his non-existent daughter's future in-laws? What kind of a game were they trying to play?

He shrugged and then withdrew a fresh sheet of his own stationary from his desk drawer. He had no idea what R' Shmuel wanted from him, but he could play the game. After all, he couldn't very well accept a gift from the 'chassan' without sending something back from the 'kallah', could he?

He thought for a moment and then jotted down a brief note.

*To my honored mechutan, R'
Shmuel,*

We were so happy to receive the beautiful gift and letter. Enclosed, please find a gift for our dear chassan. May you have much nachas from your beautiful family.

A Freilichen Chanukah!

R' Shaya (Slutzker)

Slipping the card into the envelope, R' Shaya frowned, trying to decide what kind of gift to send back to the pranking chassan. The gift he'd received was worth three hundred rubles, so he

put together a nice gift that was worth half that amount and wrapped it up. He was a businessman, after all. If someone was playing a hoax on him, at least he came out 150 rubles ahead.

He tucked the envelope with his card into the box and hurried down to the kitchen to find the messenger. "Bring this back to R' Shmuel," he instructed, handing the messenger the box along with two rubles for the trouble. "And tell him that we were delighted with his package."

When the messenger got back to R' Shmuel's home, the excited chassan eagerly unwrapped the box. His father looked on, smiling at his son's enthusiasm. Gershon wasn't the materialistic sort, but correspondence from his kallah was enough to rouse his interest.

While the mechutan's gift was not as generous as their own, R' Shmuel readily understood why. R' Shaya had already given Gershon a generous gift, back when they'd finalized the engagement, and a large gift was therefore unnecessary. He smiled as he read the note, once again thanking Hashem for the perfect shidduch He had sent them.

The winter months passed in a flurry of activity for both sides.

In R' Shmuel's household, the tailor was commissioned full time to prepare the chassan's wardrobe and wedding finery for the entire family. While Gershon sat and learned, oblivious to the hubbub around him, his mother shopped and commissioned and packed up trunks for her son to bring to his new home.

R' Shaya Chassid's home, in contrast, was missing the festive air that marked the activities of his mechutanim. The days and weeks marched by with unmistakable apprehension. His wife and daughter unenthusiastically stuffed down quilts and sewed linens for her trousseau while

subconsciously waiting for the shoe to drop and the news to come that the shidduch was over.

Miriam, the kallah, hadn't imagined her engagement to look this way, and desperately wanted to feel the joy of a kallah engaged to a bachur as special as her father said Gershon was. She tried to direct her thoughts to rosy dreams of a happy wedding and a wonderful husband, but her mind kept wandering to the dreadful scenario she was sure would soon come.

In her mind's eye, she could see R' Shmuel, the way she imagined him to look since she'd never actually seen him, bursting through the door of their little cottage demanding to see her father. She could picture the neighbors peeking through the window as her chassan's father yelled at them for deceiving him and teared up the tenaim up into a sorry heap of confetti.

"Cheer up, kallah!" R' Shaya Chassid would call to her whenever he saw the pensive expression returning to her face. "You know that I didn't try to mislead the mechutan. Hashem wanted this shidduch to happen, and so He arranged for R' Shmuel to confuse me with my uncle. And He will send us the money, too. Hashem can make me a wealthy man, just as he did my uncle, and the mechutan will have no reason to drop the shidduch."

How Miriam wanted to believe him! How she wanted to trust just as he did! How she tried to feel the serenity he felt, knowing that Hashem had guided them until then and would continue to guide them further.

But as they turned pages of the calendar and their finances didn't change in the slightest, it was becoming more and more difficult to muster up the strength to trust, to believe. R' Shaya Chassid didn't even attempt to raise more money; he spent every waking moment before his beloved Gemara, learning with an upbeat niggun.

What would be?

As Purim approached, R' Shmuel purchased another beautiful gift, a gift worthy of the daughter of R' Shaya Slutzker, to send to his son's kallah. The wedding was rapidly drawing nearer, and they had plans to journey to the kallah's hometown shortly after Purim. But he wanted the kallah to have the gift on Purim, and so he sent a messenger to deliver it to R' Shaya Slutzker's home with all due haste.

This time, being Purim, it was more appropriate to have someone try to pull a prank on him, but somehow, when R' Shaya Slutzker got the gift, he started to wonder if there was something he was missing. Three-hundred rubles was too much money to play around with, even for a wealthy man. And this was the second time this was happening to him!

Though he could not understand what the unknown R' Shmuel was trying to do, he felt it was only proper to send the messenger back with some sort of gift in return. *He's the fool, not me*, he thought to himself as he tried to think of an appropriate gift he could send. *And he has a unique sense of humor.*

Unlocking his safe, he removed a rare coin, one worth 150 rubles, and put it in a box to send back to the 'chassan'. He scrawled a hasty note to attach to the gift and gave it the messenger. "Give this back to the chassan," he instructed with an exaggerated wink.

He watched the messenger return to his carriage, shaking his head ruefully. Even if it wasn't quite funny, from a financial perspective, this joke was doing well for him. Even with the two gifts he'd returned to the 'chassan', he was now three-hundred rubles richer.

The joke got even less funny one week later.

It was the day after Purim, and another messenger arrived at R' Shaya Slutzker's home, this time bearing a letter.

To my esteemed mechutan,

Along with my dear son Gershon, we are all eagerly anticipating the upcoming wedding in two weeks, may it be in an auspicious time. I just wanted to let you know that I will be arriving a week before my family, to discuss finances and wrap up loose ends.

Looking forward to seeing you soon! May we share in many happy events together!

R' Shmuel

R' Shaya Slutzker dropped the card onto the table and groaned. "What kind of mess did I get myself into?" he exclaimed out loud. "I'm starting to think this is not a joke!"

Shaking his head, he snatched the letter back up and went to find his secretary, who was in the next room, industriously working on a ledger. "I have a mystery," he announced. "And I need you to help me solve it."

His secretary, a young man who was rather new on the job, nodded eagerly. "Yes, yes. What happened?"

"As far as I know, I don't have a daughter," R' Shaya said. "Am I right?"

The secretary's eyes jumped awkwardly around the room. He nodded.

"I didn't think so either," R' Shaya Slutzker said dryly. "So tell me, please, how am I to understand this? Over this winter, I received two gifts from my daughter's chassan, and to humor my

‘mechutan’, I sent back gifts. But now, the mechutan wants to come here to discuss the finances before the wedding.”

His secretary blinked. “What? Mechutan?”

R’ Shaya handed him the most recent letter. “Exactly so. Read this, and let me know what you think.”

His secretary scrutinized the short missive and frowned. “I think,” he said slowly. “That R’ Shmuel is mixing you up with someone else. The question is, who? Who can he be confusing you with? Perhaps a neighbor’s daughter is a kallah, and the messenger delivered this to the wrong—.”

“Not a neighbor, but he might be confusing me with my nephew, R’ Shaya Chassid,” R’ Shaya Slutzker said darkly. “Do me a favor, and look into this for me. Please.”

“Sure.” His secretary stood up, reaching for his coat. “I’ll make some inquiries and let you know what I discover.”

“I’ll be waiting here for you,” R’ Shaya told him. “Thank you.”

He tried to occupy himself with his business while he waited for his secretary to return, but his mind kept returning to the strange letter. Why would R’ Shmuel confuse him with his nephew, and not just once, but three times? There was something so fishy about the story!

When his secretary finally returned, he was pacing the room impatiently. “Yes? Did you figure this out?”

“I believe so.” The young man took off his coat and hung it on the hook, taking the seat opposite his boss. “It looks like you were correct, sir. It seems that this R’ Shmuel is the mechutan of your nephew, R’ Shaya Chassid.”

“Then why does he think *I* am his mechutan and not R’ Shaya Chassid?” R’ Shaya growled, uncharacteristically angry.

“Well, you do have the same name,” his secretary pointed out. “Also...” He bit his lip.

“Yes?”

“R’ Shmuel is supposed to be a very wealthy man,” the young man said carefully.

R’ Shaya Slutzker jumped out of his seat, fury darkening his features. “Are you telling me that Shaya Chassid used my name to snag a shidduch with a wealthy man?” he demanded.

“I’m not saying any definite conclusions, just reporting the facts I’ve learned,” the secretary said uncomfortably. “And, uh, many people questioned the shidduch, asking why a wealthy man like R’ Shmuel agreed to do a shidduch with a pauper like R’ Shaya Chassid.”

R’ Shaya Slutzker began pacing the room with loud, almost march-like steps. “And what did my dear nephew respond to them? That he stole my name?”

His secretary coughed, clearly not relishing his role. “Um. He said that he was also wealthy. That he’d be wealthy by the time the wedding came.”

“Ridiculous!” R’ Shaya sputtered, thoroughly incensed. He felt so used and betrayed. Over the years, he’d given R’ Shaya Chassid so much, allowing him to sit and learn with peace of mind. How could his nephew use him like that, tricking R’ Shmuel and ruining his uncle’s good name? And he, the foolish uncle, had even paid for the gifts to the chassan without being wiser!

His secretary remained silent, not wishing to fan the flames.

“Listen, and hear me well,” R’ Shaya Slutzker suddenly declared, startling his secretary. “If this R’ Shmuel wants to do a shidduch with R’ Shaya Chassid, he can do what he wants, but it has nothing to do with me. But there’s no money involved, least of all mine. I will not allow this charade to continue. As soon as R’ Shmuel gets here, I will tell him the truth.”

A few blocks away, in R’ Shaya Chassid’s home, the frenzy increased exponentially. The engagement period had largely passed, surprisingly uneventful, but that was not enough to calm the nerves of the kallah and her apprehensive mother. The wedding was just ten days away. What would happen with their mechutanim came to town and discovered just how poor the kallah’s family was?

“I should feel like the luckiest girl in the world, but I don’t,” Miriam confessed to her mother as they sewed together in uneasy silence. “Gershon sounds exactly like the kind of bachur I always davened for. I should be thrilled, not worried.”

“You would be thrilled if you knew the shidduch was on solid ground,” her mother explained. “And when Hashem send us the dowry your father-in-law wants, just as Tatte says He will, then you *will* feel like the luckiest girl in the world.”

“I’m trying to have emunah, but it’s so hard,” the kallah said quietly.

“Miriam, if Hashem wants the shidduch to happen, it will happen whether or not a dowry falls from the sky,” R’ Shaya Chassid reminded her, passing through the room with a sefer tucked under his arm. His face was calm, his expression content. With his unshakable emunah, he remained completely unruffled by the anxiety that consumed the rest of the family.

“I can just imagine how angry the mechutan will be when he realizes that we are not Uncle Shaya Slutzker!” his wife exclaimed with a shudder.

“But if the shidduch is meant to happen, then it will,” R’ Shaya Chassid continued to maintain. “And if Miriam is supposed to come into marriage with a millionaire dowry, then she will.”

“How?” his wife begged.

“I don’t need to give Hashem ideas,” he answered. “You must trust in Hashem’s salvation.”

It was fortunate that she didn’t notice R’ Shmuel’s handsome carriage as it drove passed their house on its way to the home of R’ Shaya Slutzker. Her frazzled nerves might not have been able to bear the foreboding it promised.

To be continued...

Have a Wonderful Shabbos!

This story is taken from tape #A422

TORAS REB KALMAN HOTLINE

Vaadin & Shmussen given by **Reb Kalman Krohn zt”l**
are now available by phone.

USA **732.913.5616** or **718.557.7711**

E.Y. **02.313.6038**

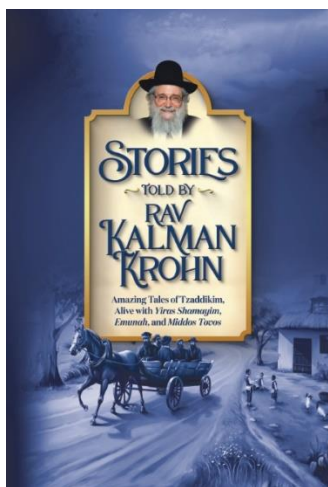
Option 1: Vaadin given in BMG
Option 2: Shmussen given in Adelpia
Option 3: Captivating stories taken from shiurim

To receive Vaadin by email or for questions and suggestions
call/text 609.807.1783 or email torasrebkalman@gmail.com

Toras Reb Kalman
Lakewood New Jersey
609.807.1783
torasrebkalman@gmail.com

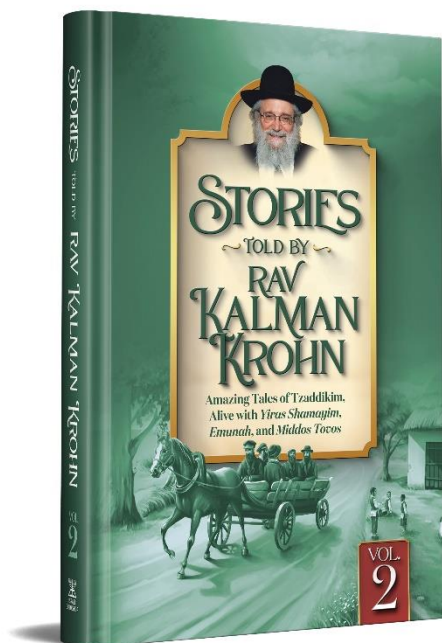
Sponsored by:
The Friedman Family
The Schwab Family

Volume One of the
“Stories Told By Rav Kalman Krohn”
Book Series is now available at your local Judaica
Store.

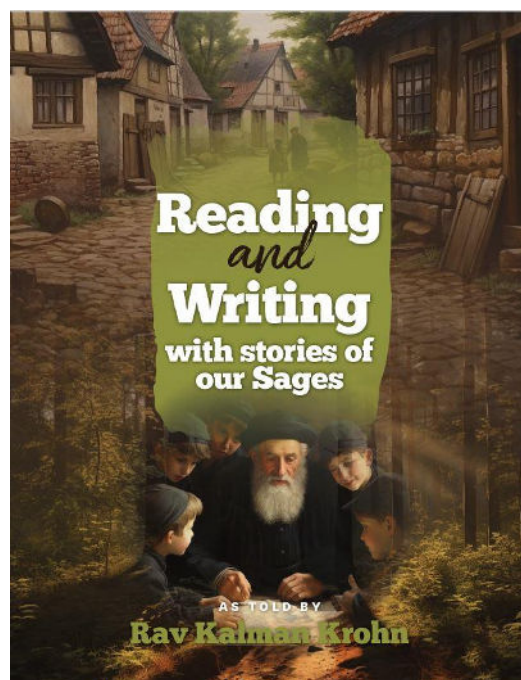
EXCITING NEWS!!!!

**Volume Two is scheduled to be released in
time for Shavuot**

B'ezras Hashem, Toras Reb Kalman created a
curriculum series out of these stories that will
change the chinuch system – just like Reb
Kalman wanted!

The 8th grade edition is scheduled to be released
in time for the 2024/2025 School Year!

Email torasrebkalman@gmail.com for a sample

**Sponsorship and dedictaion opportunities are
now available!**

This is your chance to:

- Perpetuate Reb Kalman's legacy
- Be a part of history

Please email us for more information.

LEARNING FROM OUR LEADERS

בס"ד
PIRCHEI AGUDAS YISROEL OF AMERICA

THE TOLDOS AHARON ONCE STAYED IN TIVERIA AT ONE OF HIS CHASSIDIM'S MODEST HOME.

SHALOM ALEICHEM, IT'S AN HONOR AND PRIVILEGE TO WELCOME OUR REBBE...

ALEICHEM SHOLOM, AH! I'M SURE YOU WELCOME EVERY YID WITH HONOR...SHKOIACH! THANK YOU!

THE REBBE HAD A CUSTOM TO AWAKEN EARLY AND LEARN, USUALLY AROUND 2:00AM...

IS THAT RAIN I'M HEARING?...I'LL TRY TO FIND A BASKET.

A FEW HOURS LATER THE REBBE IS STARTLED BY A WOMAN'S SHOUTING....

I WONDER WHAT'S HAPPENING?

THE REBBE SAW THE LADY OF THE HOUSE WAS IN DISTRESS....

WE HAD A ROBBERY, SOMEONE STOLE OUR CLOTHING THAT WAS HANGING OUTSIDE TO DRY...WHAT ARE WE ALL GOING TO WEAR THIS MORNING?

THE REBBE HAD A SURPRISE TO SHARE...

PLEASE, PLEASE DO NOT WORRY! ALL YOUR LAUNDRY IS SAFE. IT IS IN MY ROOM!

THE REBBE???

EARLY THIS MORNING I HEARD RAIN AND REMEMBERED SEEING LAUNDRY HANGING. I WENT OUTSIDE TO BRING IT IN SO YOU WOULD HAVE DRY CLOTHING TO WEAR THIS MORNING.

ר' אהרן בן ברכה, נולד ב-1877, בירושלים, ישראל, צפון, נולד לר' אברהם יצחק זצ"ל, נולד לר' אברהם יצחק זצ"ל, נולד לר' אברהם יצחק זצ"ל, נולד לר' אברהם יצחק זצ"ל. HE WAS NAMED AFTER HIS GRANDFATHER, יצחק זצ"ל (SON OF HONIAO FREUND OF HONIAO), AND UNDER HIS FATHER, אברהם יצחק זצ"ל (FATHER OF HONIAO), AND UNDER HIS FATHER-IN-LAW, אברהם יצחק זצ"ל (FATHER OF HONIAO). HE LATER BECAME A TALENTED LEADER AND A FIERCE OPPOSER OF THE STATE OF ISRAEL. HE WAS CROWNED AS HIS SUCCESSOR BY THE BELZER REBBE, ר' אהרן זצ"ל. HE BECAME KNOWN AS THE "MELAMED" OF THE BELZER REBBE. FOLLOWING HIS FATHER-IN-LAW'S PATH, HE FIERCELY OPPOSED THE STATE OF ISRAEL; HOWEVER, HE PENALIZED ANY LEADER THAT BEHAVED INAPPROPRIATELY. WITH GREAT HUMILITY, HE LED HIS CHASSIDIM IN A LIFE OF TORAH AND MITSVAH, WITH A FIERCE AND BURNING HEART FULL OF LOVE FOR OVER FIFTY YEARS. HE WROTE DVARIM AND LEFT A LEGACY MOLDING HIS CHASSIDIM TO LEARN AND GROW. HIS CHASSIDIM INCLUDE BRANSDOFER (OF THE BELZER), AND OTHERS.

For any inquiries or comments please feel free to call 347-838-0869 • Illustrated by: Yeshaya Suval

כ"ז כסלו 1914-1996 5674-5757

NEFESH SHIMSHON

DIVREI TORAH ON THE WEEKLY PARSHA AND HOLIDAYS FROM THE TEACHINGS OF RABBEINU SHIMSHON DOVID PINCUS ZT"l

THIS PUBLICATION IS DEDICATED TO THE HATZLACHAH AND ZECHUS OF נחמה ויעקב בן רחל נחמה. ישראל בן רחל נחמה ויעקב בן רחל נחמה. MAY THEY GROW TO BE TALMIDEI CHACHAMIM AND OVDEI HASHEM.

PEARLS OF WISDOM FROM THE PARSHAH

Private Service

וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהָל מוֹעֵד בְּבָאוּ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ. (ויקרא טז, יז)

No person shall be in the *Obel Mo'ed* when he enters to atone in the holy place. (Vayikra 16:17)

When the *Kohen Gadol* went into the *Kodesh Kodoshim* to perform his awesome *avodah*, he was alone. There was no one to see what he did.

This teaches us an important principle in *avodas Hashem*. The best *avodah* of all is the *avodah* done quietly and privately, as the *Navi* says:

וְהִצַּנְעַתְּ לְכַת עִם אֱלֹקֶיךָ – You shall walk modestly with your G-d.¹

Many times, there is a lot to be gained from serving *Hashem* in public, in a group of people.

בְּרַב עִם הַדָּרַת מֶלֶךְ – A large public honors the king.²

The more people there are, the more honor it

accords *Hashem*. Furthermore, serving *Hashem* publicly causes others to see one's actions and follow suit. This is a *kiddush Hashem*.

But sometimes a person should choose the path of *הצנע לכת*, of serving *Hashem* modestly and privately, because this enables one's *avodah* to be for *Hashem* alone, free of all other agendas. When people don't see what you are doing, you are doing it only for *Hashem*. It shows true faithfulness to *Hashem* and inner love of Him.

This may be compared to boiling water in a pot on the fire. You can never get the temperature of the water to rise above boiling point. Even if you turn up the flame, the water won't get hotter. But if you boil water in a well-sealed pressure cooker, the temperature can go up and up.

It's the same with Torah and *mitzvos*. When a person does good deeds in front of everyone, it is

1 Michah 6:8.

2 Mishlei 14:28.

only human nature to take pleasure in the fact that his deeds are acknowledged, that people esteem him for it. This puts a limit on the *madreigah* he can reach. But if a person does his *avodah* privately and secretly, only *Hashem* knows about it, so the more *kedushah* he adds to his acts, the higher a level he can reach. There is no upper limit. This is because there is no personal gain or external considerations to cool off the *kedushah*.

The Rambam writes as follows:

Although it is a *mitzvah* to learn Torah at day and at night, a person learns most of his wisdom at night. Therefore, if a person wishes to attain the crown of Torah, he should be careful about all his nights, and not lose even one of them by just sleeping and eating and drinking and similar activities. Rather, he should utilize them for Torah study and words of wisdom.³

This is not the only awesome thing the Rambam has to say about learning Torah by night. He writes more about it in the same place.

What is so great about learning Torah specifically at night?

There are several reasons, and one is that at night, most people are asleep and don't see what you are doing. If you gather strength and learn Torah at this time, it is for *Hashem* alone, and the level of such learning is exceptionally great.

The same applied to the *Kohen Gadol* in *Beis*

Hamikdash. If people would see what he is doing, he would not be able to reach the tremendous level of *kedushah* required for what he did in there. Performing his service away from the public eye enabled him to rise to the right level. *Chazal* say about the *Kohen Gadol* when he entered the *Kodesh Kodoshim*:

When the spirit of holiness rested on him, his face burned like a torch [as if he was an angel].⁴

It is written:

כִּי שִׁפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקְשׂוּ
– מִפִּיָּהּ כִּי מִלְאָךְ ה' צָבָאוֹת הוּא
– The lips of the *kohen* guard knowledge, and people seek Torah from his mouth, because he is an angel of *Hashem Tzeva-os*.⁵

Here we see that Torah learning, too, grants this awesome quality of being like a *malach*. Let's say a Jew comes home after a hard day's work, and he also kept up his regular learning schedule. If he nevertheless gathers the strength to get up at night and learn Torah or recite *Tehillim*, thus fulfilling the verse *קוּמִי רְנִי בַלַּיְלָה* – “Arise and sing at night”⁶ – at that time, his face will truly burn like a torch, like one of the angels, and he will bring blessing upon himself, his family and all the Jewish people. ●

3 *Mishneh Torah, Hilchos Talmud Torah* 3:13.

4 *Vayikra Rabbah* 21:12.

5 *Malachi* 2:7.

6 *Eichah* 2:19.

Mesirus Nefesh For Shabbos

אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אַתֶּם הָאָדָם וְחַי בְּהֶם. (ויקרא יח, ה)

A person should do them and live by them. (Vayikra 18:5)

The Torah tells us to live by the *mitzvos*. On the one hand, this teaches us that preservation of human life supersedes the laws of *Shabbos*:

One should “live by them,” and not die by them.¹

On the other hand, we see from Jews of the previous generation who suffered in Nazi concentration camps and Soviet work camps how much it pained them to desecrate *Shabbos*, even if it was just to stay alive. There were individuals who went beyond the requirement of *Halachah* and put their lives on the line for *Shabbos* observance.

We will not discuss here how much beyond the requirement of *Halachah* one is permitted to go in such cases, but we do see that *mesirus nefesh* for *Shabbos* observance seems to be something special and praiseworthy.

There are three cardinal sins that one must rather die than transgress. Similarly, in a time of *shemad*, if an attempt is made to force Jews to abandon their religion, they must die rather than commit any sin in public, so as not to desecrate *Hashem's* Name. This is because a Jew's very soul depends on these matters, and we can't save our soul by cutting off our soul.

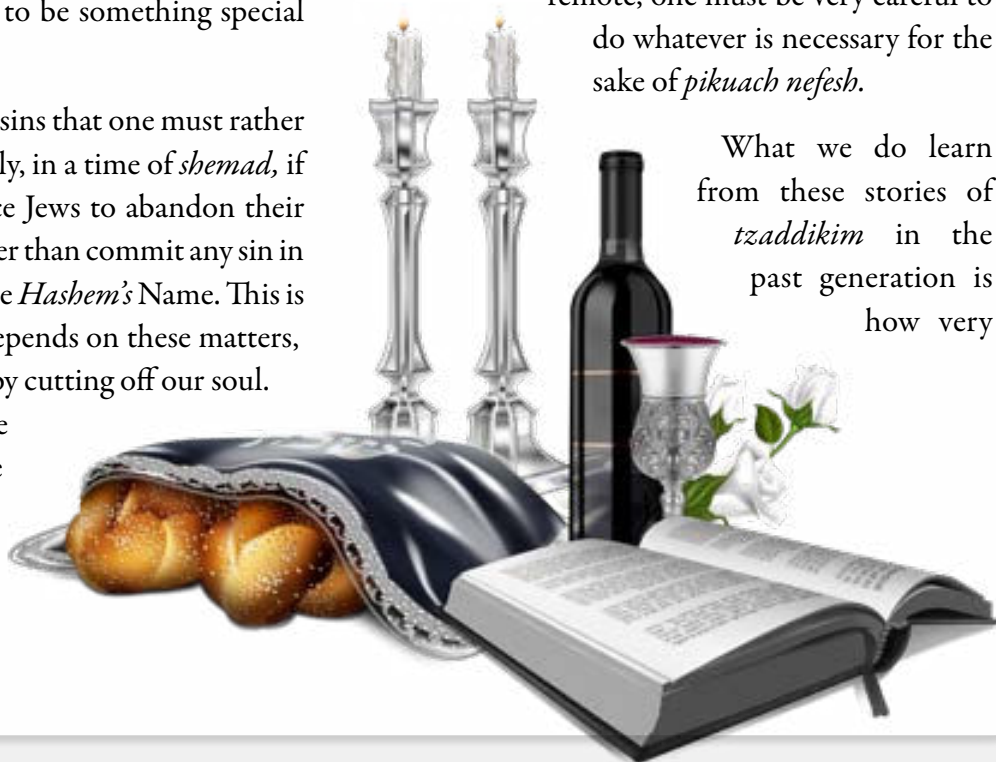
It would be like someone who fell into a pot on the fire, and “saved” himself by jumping out of the

pot and into the fire. A Jewish soul can't be saved by doing severe sins that cut off the soul.

This is how those righteous Jews felt when they were forced to desecrate *Shabbos*. Because *Shabbos* is our very connection with *Hashem*, our very attachment to the Source of life. Even though *Halachah* does not require giving up one's life for *Shabbos* observance, those *tzaddikim* felt that if they have to break *Shabbos*, even if it will save their soul, it would be better to give their soul back to its Creator for the sake of *Shabbos kodesh*, our most precious spiritual possession.

However, this does not apply in cases of illness and so forth. If one is ill enough that *Halachah* permits breaking *Shabbos*, according to all views it is a big *aveirah* to refrain from doing so. On the contrary, even if the danger to life is relatively remote, one must be very careful to do whatever is necessary for the sake of *pikuach nefesh*.

What we do learn from these stories of *tzaddikim* in the past generation is how very

¹ Yoma 85a.

important it is to keep *Shabbos*, especially in tough moments, such as when guests are on their way and it is very embarrassing that something important will be missing from the table, thus tempting the host to be lenient about matters that he normally would not consider doing.

The *nisayon* could also present itself in matters pertaining to speech, such as talking about business on *Shabbos*. A person might hear an important piece of information affecting his financial matters and feel a burning desire to discuss it with someone. All these are formidable *nisyonos*.

The *Chazon Ish* wrote something that can be applied to our topic:

There is a story about a certain Torah-observant individual of this type. A prominent guest came to his town, and the Torah-observant individual asked him to come and visit him at home. The guest promised to come for a visit on *Shabbos* night. The Torah-observant individual was very happy about this promise because it was an honor and a pleasure for him.

What did the Satan do? He made the Torah-observant individual forget to add kerosine to his lamp, and he lit the lamp before *Shabbos* with the small amount of kerosine remaining from Thursday night.

And it was a *Shabbos* night in the winter [when the nights are very long]. The guest didn't come yet, and the lamp started to die out.

The Torah-observant individual was unable to bear the shame of the guest coming and finding him sitting in the dark, so he added kerosine to the lamp on *Shabbos*.²

In this story of the *Chazon Ish*, it was truly a big *nisayon* that required a lot of dedication to pass, because *Chazal* say that undergoing serious embarrassment is almost like dying.

However, most Torah-observant people nowadays probably would not perform a Biblically forbidden form of work in order to save themselves from such an embarrassment. Nevertheless, we still need a lot of self-strengthening when it comes to matters that we are unsure whether they are forbidden, or the *issur* involved is not so severe.

In such moments we should recall those *tzaddikim* of the past generation who willingly went through a *Gehinom* of fire and ice rather than desecrate *Shabbos kodesh* in any way. This is because *chilul Shabbos* uproots a Jew from the Source of life. And *mesirus nefesh* for Sabbath observance attaches a Jew to the Source of life and the Source of blessing, forever. ●

2 *Sefer Emunah v'Bitachon* ch. 4.

זכרון צבי מרדכי

גליון שיעורי הלכה

שיעורי הרה"ג ר' שמואל פעלדער שליט"א דומ"ץ בית מדרש גבוה, ליקוואוד

שיעורי מוסר והשקפה שמסר הרב שליט"א בכולל דיל, ניו דז
הרב שליט"א עבר על הגליון

ב' לימודים נפלאים ממיתת תלמידי רבי עקיבא

נפתח עם הידוע לכל שבימים הללו - ימי העומר, מתו תלמידי ר"ע, כדאיתא בגמ' יבמות (סב:), אמרו שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמם עד שבא ר"ע וכו', תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת, ע"כ. מבואר בגמ' הנ"ל שטעם מיתתם היתה 'מפני שלא נהגו כבוד זה בזה', כלומר שעל אף היותם תלמידי חכמים מופלגים בתורה בפלפול ובסברא כראוי וכיאות לתלמידי ר"ע, מ"מ לפי דרגתם היה חסר להם במידות טובות שבין אדם לחבירו שהם מקניני התורה וכפי שנשנו במשנה (אבות פ"ו מ"ו) בין מ"ח קניני התורה, מעלת ענוה, אהבת הבריות, נשיאה בעול עם חבירו, ועוד, חסרון קנינים אלו הביא למיתתם.

ויש לקשור את טעם מיתתם עם עבודת ימי הספירה, וכפי שמופיע בספרי תלמידי רבי ישראל סלנטר זצ"ל שעבודת ימי העומר הם ימי הכנה למתן תורה באמצעות שהאדם יסגל לעצמו במ"ט ימי העומר את מ"ח קניני התורה קנין אחד ליום, וכפי שכתב רבי אליהו לופיאן זצ"ל בספרו לב אליהו (פר' יתרו מאמר ידיעת התורה וקנינה) ובהרחבה יותר כתב רבי שמחה זיסל זצ"ל מקלם בספרו חכמה ומוסר (ח"א מאמר רלו) בזה"ל, מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, לדעתי כי זה ענין הספירה מ"ט יום קודם מתן תורה, כי הם הקדמות לקניית התורה בטבע [האדם] ויהיה הוא ותורתו אחד וכו', וכל יום ממ"ח [הימים] היו עוסקים בשער אחד ליום, וביום המ"ט היו מחברים כל המ"ח מדות לאחת, פירושו היו מתבוננים להפשיט מכולם צורה אחת אשר ע"י זאת דוקא יחד אז יהיה נקל להם לבוא בחדרי התורה פנימה, עכ"ל^א.

מפי השמועה אמרו, שיש להתבונן ולהרגיש במציאות הנוראה שפקדה את עם ישראל ובפרט את רבי עקיבא באותם זמנים בהם מתו תלמידיו שהיו עמודי תורה בכל העולם, הרי לפי החשבון עולה שבכל יום מימי העומר היו מאות רבות לויות של מתי תלמידיו^ב, עד שמתו כולם ונותר ללא תלמידים כלל, כבו המאורות הגדולים שהאירו את כל העולם בתורה, ובלשון הגמ' הנ"ל 'והיה העולם שמם'. מטבע הדברים היה לו לרבי עקיבא ליפול ברוחו ולומר לעצמו הרי לי סימן מן השמים שאינני ראוי והגון להעמיד תורה לישראל, אך הוא לא אמר כן אלא המשיך להתאמץ להעמיד תלמידים וכפי שממשכת

^ב בחשבון הפשוט עולה שקרוב לחמש מאות תלמידים מתו בכל יום, אך כידוע הוא תלוי בגירסאות השונות בגמ' במספר התלמידים שמתו, וכן ובעיקר הוא תלוי גם בשיטות השונות במשך ימי מיתתם, ראה טושי"ע סי' תצג, וראה עוד להרמ"ע מפאנו במאמריו (ח"ב מאמר מעין גנים) שלדעתו מתו בכל יום אלף, עיי"ש.

^א יסוד השייכות בין מ"ח קניני התורה לעבודת ימי הספירה מופיע לראשונה כבר בספרי המהר"ל (דרוש על התורה), אלא שהוא כתב בשינוי מעט בענין יום המ"ט העודף על המ"ח קנינים כנגד מה הוא, עיי"ש.

הגמ' הנ"ל ואומרת, שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה, ע"כ.

אותם תלמידים שהעמיד ר"ע באחריתו, מהם יצאה תורה שבע"פ, וכפי שאמרו בגמ' (סנהדרין פו). סתם משנה רבי מאיר, סתם תוספתא רבי נחמיה, סתם ספרא רבי יהודה, סתם ספרי רבי שמעון, וכולהו אליבא דר"ע. זאת בנוסף שתלמידו רבי שמעון הוא רשב"י שחיבר את ספר הזוהר הק' וממנו יסוד ופינה לכל תורת הסוד.

הנהגה זו שלא להתיימשך מחוסר הצלחה, כבר מצינו אצל אברהם אבינו בעת שהלך לעקוד את יצחק בנו יחידו, ביום ג' להליכתו נאמר בתורה וירא את המקום מרחוק (בראשית כב ד), ופירש בזוה"ק (וירא קכ). ש'המקום' היינו השי"ת, ע"כ. וכוונתו בזה כפי שכתב החידושי הרי"ם (לקיוטי הרי"ם פר' תזריע) ועוד מספרי חסידות, שהיה זה נסיון עצום לאברהם אבינו שהולך לשחוט את בנו יחידו בציווי השי"ת, ולכאורה היה מן הראוי להיות לו קרבת ה' ביתר שאת ועוז ובפועל היה הפכו שהרגיש כי מרחוק ה' נראה לו, וא"כ היה לו מקום לפקפק באמיתת הציווי, ולקבל את דברי השטן שאמר לו 'שמעתי שה לעולה ולא יצחק', כמאמרם ז"ל (סנהדרין פט:), עיי"ש. עם כל זה נתחזק לעשות רצון השי"ת גם כשהוא חש מרוחק, וזה עיקר הנסיון, עכ"ד.

מהם נקח אף אנו לעבוד את ה' בכל המצבים. מצוי הדבר בכל אדם שבזמן מסויים אינו מצליח בלימודו ובעבודת ה' כפי רצונו הטוב, אך התפקיד המוטל באותו זמן הוא שלא להתרפות חלילה מלהמשיך לאחוז בשתי ידיים ברצון הטוב הנפלא, ולהמשיך להתאמץ במעלות התורה והיראה, וכפי שנהגו אברהם אבינו ורבי עקיבא, ואם אתה עושה כן מכאן ולהבא יערב לך, לבסוף יתקיים בו הנאמר (ישעיה ט, א) 'העם ההולכים בחושך ראו אור גדול', וכדאיתא במדרש תנחומא (פר' נח אות ג) לדרוש פסוק זה על המתאמצים להחזיק במעוז התורה על אף שקשה וצר להם, שהקב"ה מאיר עיניהם באור גדול, עיי"ש.

יה"ר מלפני אבינו שבשמים שיזכנו לעבדו בלבב שלם בכל המצבים, ולהכין עצמינו נכונה בעבודת ימי הספירה, לקנות את מ"ח קניני התורה כהכנה רבה לקראת יום מתן תורתנו, אכ"ר.

וְדַבֵּר דְבָר

מרבנו הגדול מרן גאון ישראל הגר"ד לנדרו שליט"א

פנינים על התורה

בענין טבילות הכהן הגדול ביוהכ"פ

[פ"ט ז' ד'] וְחָץ בְּמַיִם אֶת בְּשָׂרוֹ וּלְבָשֶׁתּוֹ:

אמר בזה מו"ר הגר"ד ל שליט"א שגדר דין טבילה בהחלפת בגדי כה"ג הוא הוספת קדושה והכשר, ואינו ענין לטהרת טומאה, שהרי גם כהן הטמא מת ועובד במקדש מדין טומאה הותרה בציבור דינו בטבילות אלו.

אך הסתפק בזה מו"ר הגר"ד ל אי חשוב חסרון מוכשר בהעדרם, או שאינו אלא דין מעשה טבילה בלבד, ונפ"מ י"ל בזה במקום דאיכא לפנינו ספק טבילת כה"ג אי איכא חזקת אינו מוכשר לחייבו טבילה כדין ספק טבל בעלמא, דא"נ שבהעדר הטבילה הוי חסרון הכשר, א"כ בדין שנימא בזה שחזקה שאינו מוכשר, אולם אי הדין טבילה הוא מעשה טבילה בלבד, א"כ לא נימא בזה דאיכא חזקה על הגברא שאינו טבול, שאינו מצב בגברא בהעדר הטבילה, [מלבד שיל"ד חזקה על פעולה או חזקה על מצוות], וצ"ת'. (חצר הכהנים עה"ת)

בדין לקיחת גחלים מלא המחתה.

[י"ב] וְלָקַח מֵלֵא הַמַּחְתָּה גַּחְלֵי אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלְּפָנֵי ה' וְגו'.

ברמב"ם בפ"ד מהלכות עבודת יוהכ"פ שכתב כל סדר העבודה, לא כתב דין לקיחת מלא המחתה גחלי אש, והוא דבר פלא, והעיד בזה מו"ר הגר"ד ל שליט"א, [ומשמע דס"ל שאין דין לקחת מלא המחתה אלא רגילות בלבד לעשות כן]. (חצר הכהנים עה"ת)

בגדר דין וכל אדם לא יהיה באהל מועד.

[יז] וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהֶל מוֹעֵד בְּבֹאֵל לְכַפֵּר בְּקָדָשׁ עַד צֵאתוֹ, וְגו'.

יל"ד אי הוא דין בדיני העבודה שבפנים שלא יהיה אחר שם, [והוא דין בכל הקטרה בהיכל ולא רק ביוכ"פ] ואינו איסור ולא בלבד, ולצד זה י"ל דהעבודה פסולה כשיש אדם בעזרה, [אך כיון שבעיני בעלמא שנה הכתוב לעכב, הכא דאין זה אז כשר] או דאין כאן אלא איסור לאדם ליכנס לעזרה בשעת עבודת פנים,

והגר"י פ בהערות לה"ס ג' ל"ת רפ"ג, הכריח דהוא דין בדיני העבודה שתיעשה באופן שלא יהיה בה אחר, ולהכי לא מנו מוני המצוות דין זה, וצידד שם דעבודה תהיה פסולה בזה, והכרחו בזה הוא מהא מבואר במדרשים ובירושלמי דגם מלאכים אסורים להיות בפנים בשעת העבודה, ואי הוי איסור על הנכנס בשעת העבודה ל"ש ד"ז במלאכים, וע"כ דדין הוא בעבודה שתיעשה כשאין בה אדם או מלאך אחר.

אולם הביא שם מדברי רש"י ביומא מ"ד ב', וכן בהרב אברבנאל ז"ל (בפרשת אחרי) שכתב וז"ל והנה צוה הקדוש ברוך הוא שכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקדש עד צאתו. לתת הבדל מדרגה לכהן גדול על אחיו הכהנים שעם היותם גם המה בשאר ימות השנה נכנסים להיכל להקטיר קטורת ולהטיב את הנרות. הנה ביום המקודש הזה כשיבא כהן גדול לקדש הקדשים עם הקטרת או עם הדם להזות לא יהיה שום אדם באהל מועד שהוא ההיכל, והוא על דרך מה שנאמר בהר סיני וגם הכהנים וגו' ונגש משה לבדו עכ"ל, ומבואר דדין לאו זה.

וכן הוכיח מו"ר הגר"ד ל שליט"א מדברי הגמ' ביומא מ"ד דאמרו שם דגם ביציאת כה"ג אסור להיות לאחר, הגם דאין בזה עבודה כלל, וע"כ דאיסור הוא להיות במקדש בזמן עבודת עה"ת, והדק"ל בהשמטת הלאו במוני המצוות, וצ"ע רב בזה. (חצר הכהנים עה"ת)

ברין בשר תאווה במדבר.

[יז ג'] אִישׁ אִישׁ מִבְּמִית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׂוֹד או קָשָׁב או יֵזַ בְּפִתְחָהּ או אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחְנֶה: (ד) וְאֵל פֶּתַח אֵהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לְהַקְרִיב קָרְבָן לַה'

1 ועמש"כ בזה מו"ר הגר"א גרבוז שליט"א בספר נר לאחד.

2 ועי' רשב"א בחולין י"ז א' שהאריך לבאר כן, וצריך דקדוק טובא בדבריו שם.

3 ומאחי הגאון ר' משה שליט"א שמעתי לדון אי בע"מ עובר חשוב שאינו בר הקרבה להתיר ההקרבה או לא.

לפני משכן ה' דם יחשב לאיש הוא דם שפך ונכרת האיש ההוא מקרב עמו: בדברי הראשונים שאיסור בשר תאווה נלמד מקרא דשחוטין חוץ

ברמב"ן כתב הכא שמקרא זה בא לאסור בשר תאווה עד שישחוט בפנים לקרבן, והביא כן בשם המדרשים, וכ"כ רש"י בחולין ט"ז ב', ובחידושי הרמב"ן לחולין ט"ז ב' י"ז א' תמה טובא בדברי רש"י האלו והרחיק פירושו, אך בסוף דבריו סיים שבמדרשי אגדה מבואר כדברי רש"י והסכים לדבריו שם, ולזה כתב הכא בפירושו עה"ת שאיסור בשר תאווה חשוב כשחוטין חוץ.

ובדברי הראשונים נראה דהעמידו שני צדדים אי תחילת האיסור הוא גוף אכילת הבשר ולאחמ"כ איכא איסור שחוטין, כיון שאין רשות לאכול בשר חולין בשחיטה, או דגדר האיסור הוא גוף מעשה שחיטה בחוץ, וכן נראה בדברי הרמב"ן בפירושו עה"ת הכא.

ומן הדין להיות נפ"מ רבתא בין הצדדים בזה, דאי איסור שחיטה בלבד הוא, א"כ כ"כ שנשחט בהמה גם באיסור הבשר שרי באכילה, שרק השחיטה נאסרה ולא גוף אכילת הבשר, שכל שחיטת קדשים בחוץ סתם שרי משום דין קודש שבו, [ויל"ע מדין קדשים שמתו אי ליכא איסור כלל] אך בחולין ל"ש איסור זה ושרי לאכלו אחר השחיטה בחוץ, אך משמעות הסוגיא בחולין ט"ז ב' שבשר תאווה אסור באכילה והדבר צ"ב לשיטת הרמב"ן שנקט שאיסורו הוא גוף השחיטה בחוץ, א"כ מנ"ל לאסור הבשר באכילה. (חצר הכהנים עה"ת)

בדין בשר תאווה בבעלת מום ובשאר פסולי מזבח.

והנה יל"ד טובא אי הבהמה בעלת מום ולא עומדת להקרבה אי מותר לשחוט ולאכלו, או לא, ובדברי התוס' בחולין שם נראה בתו"ד שם שבע"מ לא נאסרה באכילה, ומו"ר הגר"ד ל שליט"א הוסיף בזה שלפ"ז שרי לכתחילה להטיל מום בהמה הזו, שלי"ה קודש לאסור מדין מטיל מום בקדשים, וע"כ יכול להטיל מום בהמה ולשחטו, וכן שרי לעשות בהמה כדין מחיר כלב ואז נפסל הקרבן, [והגם שאמרו בבכורות נ"ג ב' לענין מע"ב בזה"ז, שלא ראוי לעשות כל הבהמות מומים שלא יהיה קרבן למקדש, אולם כל בהמה שרי לעשותו לעצמה בעלת מום ולשחטו]. והדברים נפלאים בסברא ברורה. (חצר הכהנים עה"ת)

חמץ אחר הפסח

מספר הגר"מ הירשפלד שליט"א (קונטרס מיילי דבי מדרשא ניסן תשע"ז עמ' צו) לפני שנים רבות הזדמן לי ללמוד חברותא עם הגר"ד ל שליט"א, (ובין השיטין זכינו לשמוע גם מעט שיחת חולין של ת"ח). ובאותה תקופה קמה כאן בארה"ק מערכת כשרות חדשה על מאכלים, והיא היתה צריכה לפרסם את עצמה, וכיצד תפרסם את עצמה? היא מצאה לעצמה סוג חומרא חדשה שמערכות הכשרות האחרות לא מקפידות, והיא פרסמה בכל חוצות העיר, שהם מתכננים בס"ד להקפיד גם על החומרא הזאת והזאת. היה זה לקראת פסח והם פרסמו שהם בהכשר החדש יקפידו לא להשתמש כלל בחמץ שעבר עליו הפסח אפילו שהיתה מכירה כדין.

והגר"ד ל שליט"א הקפיד מאד על כך, והוא סיפר לנו שהנידון הזה עלה עוד בחיי החזו"א, כיון שיש לחומרא זו מקורות בהלכה, והחזו"א בחיוב לא רצה שהחומרא הזו תיכנס לציבור, ולמה? כי אמנם אותם המחמירים ירויחו את החומרא, אבל מצד שני כל המערכות הגדולות וכל בתי החרושת הגדולים לא יעמדו בנסיון, ואם כל הכמויות העצומות של החמץ שברשותם אין להם פתרון, כי המכירה לא מועילה וההכשר פוסל את זה אח"כ, והכל הולך לאיבוד. זה הפסד מרובה מאד, והם לא יעמדו בנסיון הזה, שהרי אין להם מספיק את האינטרס לעשות מכירות כדין, כיון שזה לא יועיל להם לאחר הפסח, ולכן החזו"א רצה שהחומרא הזאת - למדות שיש לה מקורות בהלכה - לא תיכנס לציבור, כדי לשמור ממכשולות של חמץ דאורייתא ועכשיו קם

לו הכשר חדש, שצריך לפרסם את עצמו כדי להראות שהוא יותר פרועמ'ר מכולם, ומכניס לכל הציבור כולו חומרא חדשה, בשביל להרים את קרנו של ההכשר החדש...

עניני ספירת העומר

ספירת העומר וקידוש לבנה

הביא בס' מצות ספירת העומר: המנהג המקובל בבתי הכנסת לספור ספה"ע אחר התפילה, ואח"כ לקדש הלבנה, ויש לדון בזה האם מעיקר הדין הוא או מטעם אחר וכדלהלן. והנה, לפי מה שנתבאר בס' הקודם באותיות ד' וה' הרי גם בנדון זה י"ל דתלוי הוא במחלוקת הפוסקים אם יש דין קדימה למצוה של תורה על מצוה מדרבנן, דספה"ע מדאורייתא הוי, וקדוש לבנה מדרבנן, ואף לסוברים שבוה"ז ספה"ע מדרבנן עכ"פ יש לה עיקר מן התורה וכסברת המורד וקציעה הנ"ל בריש סי' ט"ו דספה"ע קודמת לתפילת ערבית אף לשיטת דספירה בזה"ז מדרבנן דעכ"פ יש לה עיקר מפורש בתורה, משא"כ לתפילה שאף לה אלא רמז בדרך אסמכתא (מ"לעבוד"ו) עיי"ש, ומאותו טעם יש להקדים ספה"ע לקדוש לבנה, וכל זה לפוסקים הנ"ל דמצוה של תורה קודמת ונתבאר שם דכן סוברים הרבה פוסקים, אך לדעת הלבוש (עפ"ד הפמ"ג) והשאגת אריה אין בזה דין קדימה וא"כ בנ"ד אין להקדים מטעם זה ספירה לקדוש לבנה. ויש לדון מצד דיני תדיר איזה מהן קודם, דמצד אחד קדוש לבנה מקיימים מידי חדש בחדשו, משא"כ ספה"ע שהיא רק בתקופה אחת בשנה מפסח עד עצרת, ומאידך קדוש לבנה רק י"ב פעמים ואילו ספה"ע מ"ט יום הוי, ויש לדון בכה"ג מה נחשב לתדיר, האם לפי ריבוי פעמים או לפי תכיפות זמני החיוב אף אם מעטים הם.

והנה שמעתי ממור"ד הגאון ר' אפרים דוב לנדוי שליט"א הוכחה לענין זה, דקירוב זמני החיוב זל"ז עדיפא מריבוי הזמנים, דאיתא בגמ' בשבועות דף ט' ע"א, על מאי דתנן בריש שבועות דס"ל לד' יהודה דעל שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין, "א"ר אמר שמואל מ"ט דר' יהודה אמר קרא שעיר עזים אחד לחטאת לה/ חטא שאין מכיר בו אלא ה' יהא שעיר זה מכפר וכו'. תנא דבי ר' ישמעאל הואיל וזה בא בזמן קבוע (פי' שעיר יו"ה"כ דחיצון) וזה בא בזמן קבוע (פי' שעירי ר"ח), מה זה אינו מכפר אלא על טומאת מקדש וקדשיו אף זה אינו מכפר אלא על טומאת מקדש וקדשיו, ומקשינן "אשכחן שעירי ראשי חדשים, שעירי רגלים מנול, וכי תימא הא נמי כדתנא דבי ר' ישמעאל, איכא למיפרק אי מדאש חדש שכן תדיר, אי מדיום הכפורים שכן מרובה כפרתו", ע"כ.

הרי מבואר מפירכא זו דשעירי ראשי חדשים נחשבים לתדיר ביחס לשעירי הרגלים, והרי שעירי הרגלים מרובים הם משעירי ר"ח, דשעירי ר"ח י"ב הן, ואילו שעירי הרגלים ט"ז הם, ח' דסוכות ושמיני עצרת, ד דפסח ואחד דעצרת, וכל שעירי הרגלים חדא ענינא הוו מחמת כפרתן, ואע"ג דלענין מצות הקרבתו הוי כל רגל ורגל מצוה בפני עצמה, וחזינן דקירוב זמני החיוב זל"ז עדיפא מריבוי הזמנים, וכיון ששעירי ר"ח הם מדי חדש בחדשו נחשבים לתדיר טפי משעירי הרגלים שהם בג' פעמים בשנה. ומכאן יש ללמוד דקדוש לבנה שהוא מדי חדש בחדשו תדיר הוא מספה"ע שהיא בתקופה אחת בשנה, [ובפרט לשיטת הבה"ג ולפי דברי המהרלב"ח גם לשיטת התוס' (עיי' לקמן בפרק ט' סי' ל' ול"א)], הרי כל הספירה חדא מצוה היא, ויש לדון בכלל אם נחשב לתדיר בריבוי פעמים בכה"ג, דאפשר דאזלינן בתר קיום המצוה ולא לפי מעשי המצוה].

שוב כתב מור"ד הגאון ר' אפרים דוב לנדוי שליט"א, דאולי יש לדחות הראיה ולומר דב' הענינים יש להם מעלה לכ"א מה שאין לחבירו, ויתכן עוד דמעלת ריבוי הזמנים עדיפא ממעלת הקירוב זל"ז, ומ"מ א"א ללמוד דבר שיש לו מעלה דריבוי זמנים מדבר שיש לו מעלת קירוב זל"ז, דמ"מ איכא למיפרך מה להמלמד שיש לו מעלה דקירוב זמנים, ולענין פירכא סגי בזה [וכי היכי דעבדינן בעלמא פירכא כל דהו, מיהו לא דמי, אע"ג דהמעלה בנלמד יתירה על המעלה במלמד, ולענין הקדמה ודאי דראוי למיזל בתר המעלה היתרה יותר. [ועיי' טו"א חגיגה ב' ב' ד"ה גמר. ודוק], עכ"ד.

בענין אם יבנה ביה"ק בספירת העומר

שמעתי מהג"ר ישראל אדלשטיין שליט"א שאחד מהאדמו"רים אמר שאם יבנה ביהמ"ק בספירת העומר, יש לדון האם יוכלו להמשיך בספירה בברכה, כיון דדמי לקטן שהגדיל בימי הספירה, שעובר מחיוב דרבנן לחיוב דאורייתא, והוסיף שדודו הגרש"מ דיסקין זצ"ל בעל משאת המלך טען שאינו כן, כיון שהחיוב דאורייתא תלוי רק בהבאת העומר, ולא בקיום ביהמ"ק, וסיפר הגר"י שאמר דברים אלו להגר"ד לנדוי שליט"א דגם זה אינו נכון, כיון שחיוב דאורייתא ליכא כיון שלא הייתה הבאת העומר, אולם חיוב דרבנן נמי ליכא, כיון שהחיוב דרבנן הוא משום זכר למקדש, וליכא דין זכר למקדש כשביית המקדש קיים, וטען ע"ז גיסי הגר"ר חיים משה בן נאים שליט"א דא"כ היאך מתחילים לספור בברכה, הא בעי' לחוש שמא יבנה ביהמ"ק, כמב' בסוגיא בתענית [ז,א] לגבי שתיית יין בכהנים, דחיישי' שמא יבנה ביהמ"ק ולא יהיה כהן הראוי לעבודה, וצ"ע, (רשימות הרה"ג ר"ר סויד)

הגאון רבי יצחק מאיר רוטנברג זצ"ל נלב"ע י"ח ניסן תש"פ

הגאון רבי יצחק מאיר זצ"ל היה מגדולי הת"ח בבני ברק וידיד קרוב לרבנו יבדלח"ט נביא כאן מעט מתוך הנכתב בספר 'נפש יקרה'. גדולי התלמידי חכמים היו דנים עמו, וסומכים על הכרעתו בענינים רבים, דיינים ורבנים היו דנים אתו בעניני הלכה והוראה הנוגעים לציבור וליחיד, ובהרבה ענינים היו עיני המדקדקים בהלכה נשואות לעקוב אחר הנהגתו בעניינים בהם היה טעון איזה בירור מצד ההלכה או המציאות. בענין זה ניתן להזכיר מכתב שכתב אליו הגאון הגדול ר' דוב לנדוי שליט"א בשנת השמיטה תשל"ג, בענין ההנהגה באיסור סחורה בשביעית ועוד:

אל מעב"ת הרה"ג ר"י שליט"א שוכט"ס וגמח"ט.

מאד יקשה בעיני להטריח את כת"ד שליט"א, אבל בהיות הענין דלהלן גם צורך רבים מצאתי הצדקה בנפשי להעירו ולשאלו אודות ענין אשר פתורנו וההנהגה המעשית ביחס אליו נעלמת מעיני רבים ונפשם אוותה דעת כיצד ינהגו בה כדת וכדין וכמדומה שלא אטעה אם אומר כי כת"ר הוא הראוי להנחותנו בדרך הראוי בענין, ועל כן אצפה לתשובתו המפורטת וזכות הרבים תהי' תלויה בו ושכמ"ה.

הענין נוגע לשנת השמיטה אשר זכינו כבר להיכנס למחיצתה, וכידוע כי כאשר רבים ומסובבים דיניה והלכותיה, כן יקשה להרוצה לקיימה כהלכתה לכל פרטי' למצוא לפעמים את הדרך הישרה שיבור לו החרד לקיים מצות ד'...

...וכן אותם הנכנסים בדין איסור קני' מחשוד דבר ש"ל זיקת שביעית [ועויל"ע דכי היכי דמצינו דגורו איסור מידה משקל ומנין בפירות חו"ל שאינו ניכרים מה דין פירות שיטית שא"א להכירם מפירות שביעית האם גם הם בכלל גזירה זו, וכמדוד' דיש ירקות הנלקטים לפני ר"ה שא"א להכירם מהנלקטים אח"כ, וכן יל"ע בשימורים אם אין הרוב מהם משישית, יעוין חז"א שביעית סי"ד ס"ק י"ב, ובניכרים ש"ד ואולי גם באריותם, וצ"ע ושאלת חכם].

ואכתוב בזה רשימה משוערת של מצרכים אשר כמדוד' הם בשימוש בהווה ומאד אודה לכת"ד אם יודיעני מאימתי יש לחוש להם, ועד אימתי, ואם יש עמו דבר להוסיף ולזכותני ולתועלת הרבים, מאד אודהו על זאת. והם, משחות נעליים וכיו"ב, סבונים, צמר גפן, מכשירי ניקוי, והאם יש לחוש כיום לדברים הנצבעים שמא הצבע בא מקדור"ש, ספירט, והנה גם יש לדון בכל התרופות אבל חשבתי שלכ' אין בהם חשש, דכיון דמיני מלוגמא לכ' אינם קדושים בקדור"ש, וי"ל בזה מדברי הירוש' בב' מקומות בפ"ז ובפ"ח, ועוזר"א סי"ג סק"ז, ולמה שהשרישנו שם מרן זצ"ל ס"ק י"א דדבר שהי' קדוש בקדור"ש ועכשיו אינו ראוי אלא להסקה פקעה ממנו קדור"ש, מיהו יעו"ש סק"ה א"נ לא פקע וכו', ולמה דמבואר מדברי הראב"ד דדבר שנסרח פקע ממנו איסור ספיחין, עי' בדבריו פ"ד ה"ג, א"כ י"ל דה"ה תרופות שכיון שכעת אינם ראויים אלא לרפואה פקעה קדושתם ופקע מהם איסור ספיחין נמי, גם אין בהם דין איסור קני' מחשוד (אם אינם בעינים וכדין פשתן ול"ע כעת בזה), אך כ"ז אינו מוכרח וצריך שאלת חכם, ואם יש עמו בזה דבר שמועה מקובלת מה אשמח לשמעה ולקבלה.

אקוה כי כת"ד בעינו הטובה ישיבני דבר על כל הנ"ל ואסיר תודה אהא לו על תגמולוהי עמדי ועם הרבים הנכספים לשמוע דבר ברור ומחוויר.

דרכי אורה

משולחנו של רבינו הגדול מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א פרשת אחרי תשפ"ד (27)

שתי טהרות ביום הכפורים

ה' תמהרו' הוא מ"ע מיוחדת ליטהר לפני ה' ע"י תשובה ביום"כ, וזה כולל כל החטאים גם כריתות ומיתות ב"ד שצריך לשוב מהם ולהתוודות עליהן.

ביום"ל לשיטת רבי דס"ל דעל כל עבירות שבתורה יזה"כ מכפר אפי' בלא תשובה, דלכאן' הוא תיבה איך יעלה על הדעת להשוות את החוטא שאינו שב אפי' ביום"כ לצדיק שלא חטא מעולם, ולד' רבינו יונה הג"ל שמחלק הפס' לב' מיני טהרות נ"ל שגם לד' רבי שייח"כ מכפר אפי' לשאינם שבין, אבל זה נלמד מתחילת הפס' שהקב"ה מטהר אותנו, אבל עדיין יש את סוף הפס' שאנו צריכים ליטהר לפני ה' בתשובה, ואף שאי"ז מעכב הכפרה על המצוות ל"ת אבל עדיין הוא מבטל מ"ע של תשובה ביום"כ, והנה רבא קאמר בכריתות ד"ח ב' שמודה רבי בעבירות דיוה"כ גיפי' דאינו מכפר עליהם, וראי' ממה ששייך עונש כרת על עינוי ומלאכה דיוה"כ, ומעתה נ"ל דגם מוי שאינו שב ביום"כ הוא מבטל מצוות דיוה"כ גופי' ועי"ז אין יזה"כ מכפר.

בי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל הטאתיכם לפני ה' תשקרו (ט"ז, ל)

כ' רבינו יונה בשערי תשובה (ש"ד): ועי"ז שאמרו רז"ל (יומא פו, א') כי על כריתות ומיתות ב"ד תשובה יוה"כ תולים ויסורים ממרקים, יש שאלה: והלא כתוב 'מכל הטאתכם לפני ה' תמהרו'. והתשובה בזה, כי מה שנאמר 'לפני ה' תמהרו' מצות עשה על התשובה, שנחפש דרכינו ונחקרה ונשובה אל ה' ביום"כ, ואעפ"י שנתחייבנו ע"ז בכל עת - החיוב נוסף ביום"כ והטהרה אשר בידינו היא התשובה ותיקון המעשים, אבל מה שכתוב: 'כי ביום הזה יכפר עליהם לטהר אתכם' שהוא אמור על הטהרה שהשי"ת מטהר אותנו מן העין ומכפר עלינו כפרה שלמה ביום"כ בלא יסורים, זה נאמר על מצות ל"ת, אבל על כריתות ומיתות ב"ד תשובה ויוה"כ תולים ויסורים ממרקים עכ"ל. ומבואר שרבינו יונה מחלק הפס' לשני הלקי טהרה, תחילת הפס' עד אחר 'לטהר אתכם' היא על מצוות ל"ת, והמשך הפס' 'מכל חטאתיכם לפני

מצות שהיטה וקיסוי הדם

מצוה בפני עצמה ע"כ, וכן הלכה לברך קודם הכיסוי, ולפ"ז אפשר לפרש הפס' שאם שחט חי' ועוף נתחדש עליו כעת ציווי לכסות הדם, אבל לד' בה"ג כבר קודם שהיטה הוא מחייב בכיסוי כיון שהוא חלק ממצות שהיטה.

אמנם הרא"ש עצמו (שם לעיל סי' ד') ג"כ כ' ש' הכיסוי הוא סילוק יגמר למעשה המצוה, וביאר בזה רבינו הגדול זללה"ה באבי עזרי פי"ד משהיטה שגם לכו"ש הרא"ש על מנהג העולם לברך קודם הכיסוי דהוי מצוה בפ"ע, אבל מ"מ לכו"ע היא אחת מדיני השחיטה ומצוותיה, שנעמינו לשחוט ולכסות הדם והכיסוי הוא סיום מצות השחיטה, וכל חילוק הסברות הוא רק במ"ש בה"ג שאין ראוי לברך באמצע מצוה, שד' הרא"ש דאף שמצוה זו חלק ממצוה השחיטה, מ"מ כיון דהכיסוי חשיב ג"כ למצוה בפ"ע ע"כ יש לברך עליו עובר לעשייתה.

בזה ביאר שם מ"ש הרמב"ם פי"א מהל' ברכות' אבל נטילת ידיים ישחיטה הואיל וכדברי הרשות הן, אפי' שחט לעצמו מברך על השחיטה ועל כסוי הדם ועל נטילת ידיים, והלא גם מזוהה וציצית אינו מחייב ללבוש ד' נפשות ולדור בבית אבל כיון שלבוש הבגד ידר בבית הוי חובה עליו ואינו רשות ומברך ב"ל, אולם להמת' א"ש דאף שהרמב"ם סובר שמברכין קודם הכיסוי ואם לא בירך מקודם הפסיד הברכה דהוי מצוה שאין עשייתה קיימת עי"ש מקודם, אבל מ"מ מברכין ב'על' דעכ"פ היא חלק ממצות השחיטה שהיא רשות עי"ש, ומדוקדק היטב שהתחיל בנט"י ישחיטה ואח"כ הוסיף 'על כסוי הדם', כיון דהוי ג"כ מברכות מצות השחיטה.

ואיש איש מבני ישראל וכן הגר הגר בתוכם אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל וישפך את דמו וכסוהו בעפר (י"ז, י"ג)

יש לדקדק אם המקרא 'ושפך את דמו' מוכרע למעלה ארישא דקרא אשר יצוד וגו' ובה הכתוב לומר שאם כבר צד חי' ועוף ושחטם - חייב לכסות הדם, או דקאי למטה לומר שאם צד ודוצה לאכול - צריך לשחוט ולכסות, דהיינו שיש כאן ציווי גם על עצם השחיטה, ומרהיטת הכתיבים משמע כי בא ללמד על עצם איסור אכילת הדם בחיה ועוף אעפ"י שאינם קרבים לגבי מוצח, ואפקי' רחמנא לשחיטה בלשון שפיכת דם (ומכאן הוציא מ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת חולין כו' ב' כיון דאפקי' רחמנא בלשון שפיכת דם בעלמא), והיצרך להשמיענו התנא בחולין לג' א' השוחט ולא יצא דם שליטתו כשרה עי"ש. ולימודו הכתוב אגב אורחוי' דשחיטה זו א"א לעשייתה אא"כ יכסה הדם בעפר, וגרסי' בפ' כיסוי הדם רבי זירא אמר רב השוחט צריך שיתן עפר למטה יעפר למעלה שנא' וישפך את דמו וכסוהו בעפר, עפר לא נאמר אלא בעפר, מלמד שהשוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה ע"כ, והיינו שקורים הפס' וישפך את דמו בעפר, וכסוהו בעפר, שהשחיטה עצמה תהי' בעפר ואח"כ צריך ג"כ לכסות בעפר.

ולכאן' הוי אפשר לתלות הכרע הפסוק בפליגתת הראשונים בזמן ברכת המצוות על כיסוי הדם, דהנה הרא"ש בפ' כיסוי הדם (סי' ו') הביא ד' בה"ג שמברכין ברכת המצוות רק אחר הכיסוי, וא"א לברך עובר לעשייתה כיון שתחילת המצוה היא השחיטה, והכיסוי סיום מצוה הוא, ובאמצע מצוה אין ראוי לברך, חלק קודם התחלת המצוה מברך על השחיטה ואחר גמר המצוה מברך על הכיסוי, וכ' עי"ז הרא"ש בזה"ל: והעולם לא נהגו כן משום דהשיכי כיסוי

לא מציאות הדם מחייבת את הכיסוי אלא פעולת השחיטה

כיוון שהוא אנוס אין כאן חיוב, והנה בכיסוי הדם ג"כ הי' אפשר לומר שמציאות דם השחיטה מחייבתו בכיסוי ופעולת השחיטה נצרכת רק למציאות המצוה, שאחרי השחיטה יש דם והיא חייב בכיסוי, אמנם באמת אין הדבר כן, וכדאמר' בגמ' ושפך וכיסה מי שישפך יכסה, בכוה שישפך יכסה, שהשפיכה מחייבתו בכיסוי הדם, ואף שמרבינן גם על אחרים שיכסו כדכתיב ואל בני ישראל תאמר וגו', אבל השחיטה עצמה היא המחייבת ולכן אם ידוע לו שלא יוכל לכסות משום אונס, אסור לו לשחוט כיון שלא יוכל לקיים מצות כיסוי.

דברי רבינו הגדול מרן הגרא"מ שך זצוק"ל על תירוץ רבינו שליט"א

הנה גוף החילוק הוא נכון מאלו, אבל אני מסופק בהיסוד זה שהשחיטה היא המחייבת ולא רק מה שע"י השחיטה יש דם השחיטה זה מחייבו, ויש להעיר ממה שהדין לאס כסו וחזר ונתגלה פטור מלכסוה ומקום לכסו נתקיים מצוה כיסוי ולא מחייב יותר כמצוה בחולין דפ"ז, ובכסוה הכוה וחזר ונתגלה חייב לכסוה, והטעם אף שאס לא נתגלה פטור מלכסוה, זהו מקום שאין כאן דם לפנינו לכסוה שהרי מכוסה הוא, אבל אין כאן קיום מצוה כיסוי וע"כ אם חזר ונתגלה לריד לכסוה שהרי יש כאן דם לפנינו, ואם היה הדין שהשחיטה מחייבתו במצוה כיסוי, צדק שאף שכסוה הכוה יגלה ויכסוה מקום מצוה כיסוי, וכמו שהגמ' פריך צדק פרה כיסוי הדם לגבי הקדש שנגרור ונכסי וע"כ בתוס' בד"ה שחט חיה וכו', מזה מוכח שאין השחיטה מחייבתו אלא אם יש דם שחוט לפנינו – יש חיוב כיסוי, וע"כ שכסוה הכוה – אין חיוב טרם שנתגלה וי"ל בזה, וגם על מה שכתבתי בס' אבי עזרי מהדו"ה בהלכות שחיטה שהבאת, יש להעיר מהא דכסוה הכוה וחזר ונתגלה כמו שכתבתי להעיר על דבריך.

באבי עזרי שם הוסיף ליישב עפ"י דרכו, מה שנפסק בש"ע הל' יו"ט (סי' תצה ס' יד) לא ישחוט אדם היה ועוף ב"ט א"כ יש לו עפר מוכן מבעוד יום, וכן בה' שחיטה (סי' כח ס' כא) מי שאין לו עפר לכסות לא ישחוט, ורבינו הגדול האבי עזרי זללה"ה הקשה לשיטת המרדכי בשם ר"י (ע"י ש"ע ציצית סי"ג מוג"א וט"ז שם) שלא אסרה תורה לבישת בגד בלא ציצית אלא שיש חיוב מצוה להטיל בו ציצית, ואם אנוס על הקשירה כגון בשבת מותר ללביש הבגד בלא ציצית שהרי פטור מן המצוה, ומעתה ה"נ בכיסוי נימא שאין איסור לשחוט בלא כיסוי אלא שיש מצוה לכסות הדם, וכיון שאנוס הוא על הכיסוי משום יו"ט א"כ אמאי לא ישחוט.

ואמנם כיון שגם הרא"ש סובר שמצות כיסוי דם השחיטה היא אחת מדיני השחיטה ומצוותיה, והיא הסילוק וגמר מעשה השחיטה, מועתה לא נעשית מצוה שחיטה בתיקונה אם לא יכסו את דמו, ואף שא"ז מעבד כדיעבד את היתר הבשר אבל מ"מ קיום המצוה אינה בתיקונה, ומש"ה אין לו לשחוט אפי' אם הוא אנוס על הכיסוי משום יו"ט או שאין לו עפר, שהרי יש כאן היסודן גם בקיום מצוה השחיטה עכ"ד רבינו הגדול זללה"ה.

אך באמת נראה ליישב דשאני כיסוי הדם מחייב מצות ציצית, דאין מעשה לבישת הבגד מחייבתו בהטלת ציצית, אלא שע"י הלבישה הוא מולבש בבגד וכשהוא לבוש בבגד של ד' כנפות הוא מתחייב להטיל בו ציצית, ואמנם שכלא הלבישה אינו יכול להתחייב אבל היא נצרכת רק כדי שיהי' שייך מציאות המצוה שרק בגד שהוא מולבש בו יש חיוב ציצית, אבל לא פעולת הלבישה עצמה היא המחייבתו, וע"כ לעולם יהא מותר לעשות את מעשה הלבישה אף כשיודע שא"א לו אח"כ להטיל ציצית משום אונס, שרק מציאות מה שהיא לבוש בבגד הוא המחייב

חושבים שמותר לילך על שפת הבור וליזהר שלא ליפול?

זה עצמו איסור להתקרב לשפת הבור!

ושמרתם את משמרתי בלבתי עשות מחקות הפועלת אשר נעשו לפניכם ולא תשחטו בהם אני ה' אלקיכם (וי"ה ל)

בגמ' יבמות (דכ"א א') 'ושמרתם את משמרתה - עשו משמרת למשמרתה', ומכאן רמז מה"ל לאיסור שניות לעריות שתקן שלמה המלך, וכבר דוד אביו הזהירו כן בצוואתו האחרונה שקורין בהפמרת פ' וחי: ושמרת את משמרת ד' אלקיך ללכת בדרכיו לשמור חקתיו וגו'. א"א לשמור את החוקים אם לא עושים להם סייגים מקודם שמגיעים לנסיון עצמו. מעלת הבחירה היא מקודם, בסייגים שמונעים את האדם מלחטוא, ובה התחמזו הו"ל בגזירותיהם כדי שלא נפגע באיסורי תורה ה"ו, לא יקרא לאור הנר שמא יטה, ואיסור חמין קודם הצות, ואכילת קדשים אחר הצות וכו' הכל כדי להרחיק את האדם מן העבירה ה"ו, ואם כך במצוות שאין יצרו של אדם מתגבר עליו כ"כ, אבל כמה יש לזהר בכל גזירות הו"ל בגזל ועריות שנפשו של אדם מהמתן, כמה עלינו להיזר טובה להו"ל שירדו לסוף דעתו של אדם בכל דבר והדריכותו בכל אורה היינו והורונו דעה בכל המעשה אשר נעשה.

ובאמת האדם אשר ה"ו יודע בנפשו שהוא מועד ליפול להטא מסויים שכבר נגע בו ל"ע צריך לעשות לעצמו עוד גדרים מיוחדים כפי שאשר ידע נגעי לבבו, ויסיף יראת ה' בנפשו, והקב"ה עוזרו להתגבר על יצרו.

הו"ל אומרים בכמה מקומות (שבת ד"ג א' ועוד) לך לך אמרין נזירא סחור סחור לזרמא לא תקרב, ומו"ח רבינו הגדול ראש הישיבה זצ"ל ה"ל אומר ע"ז בלבת אש קדשו, אל תחשבו שהו"ל אמרו כן בלשון משל ומליצה, שהרי הרמב"ם פסק להדיא בהל' נזירות שאסור לנזיר להתקרב לזרם, וז"ל מדברי סופרים שאסור לנזיר לעמוד במושב שותי יין ויתרחק ממנו הרבה שהרי ממשול לפניו, אמרו הכמ"ם סביב לזרם לא יקרב עכ"ל, הרמב"ם לא גזר כאן נזירה חדשה מדעתו, אלא הרמב"ם לומד שיש כאן דין מפורש של הו"ל שהנזיר לא יעמוד במושב שותי יין! הוסיף רבינו הגדול זצ"ל לדקדק במה שהוסף הרמב"ם 'שהרי ממשול לפניו', שבא ללמדנו שא"ז רק הלכה מיוחדת לנזיר, אלא שיש כאן הלכה ופסק של הרמב"ם שאנו מחייבים להתרחק מכל דבר שהוא ממשול לפנינו, ופעם דיבר בישיבה שאסור לנסוע לרה"ח בחוף ימה של תל אביב, ואמר בזה הלשון: יש כאן פסק של הרמב"ם שיש איסור מיוחד מדברי סופרים אפילו לעבור ברח' דינונה?!... זה לא עשה! זה איסור הרבנן בפני עצמנו! הרי ממשול לפנינו!... חושבים שמותר לילך על שפת הבור וליזהר שלא ליפול? זה עצמו איסור להתקרב לשפת הבור!

רבינו הגדול זצ"ל הוסיף יותר, שאין הדברים אמורים רק בממשולות המורות, כיון שכל הקלקולים מתהילים בדברים קטנים, כמאמר הו"ל (שבת דק"ה ב') כך אומנותו של יצה"ר היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך וכו', ולכן אסור גם לישב במהיצת אנשים שמזלזלים בנט"י ובתפילה, כשיושבים במקום אסור ושומעים דברים אחרים הר"ז משיפיע על האדם במבטו וא"כ הוא ממשול לפניו!

ותדיר היה אומר בשם רבי יו"ל זצ"ל (הסבא מנובהרדוק), שכל א' צריך לידע לדמות בעצמו מילתא למילתא כמו בדברי תורה, ומי שאינו לומד לקח הר"ז ממשול לשוטה שהמעוה והבניסוהו לתוך שק, ומאותו היום נזהר שלא יבניסוהו לתוך שק, ואח"כ שוב המעוהו והבניסוהו בתוך ארגו, וכבר נזהר מאד שלא יטעוהו ליכנס לא לתוך שק ולא לתוך ארגו, וחזרו ותפסוהו בתוך מוודה... כך נראה ג"כ שומה שנהר רק ממה שכתוב להדיא, ואינו לומד את העניין לזהר מכל מאי דדמי, ה"נ אם הו"ל והרמב"ם אמרו כן על יין לנזיר, אף אנו נלמד מכאן איסור מדברי סופרים להתרחק מכל מה שהוא ממשול לפניו! יעזרנו ע"ד כבוד שמו אמן.

מערכי תורה

אחרי

משיעורי מרן הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א ראש ישיבת עטרת שלמה

ויאמר וידבר - אזהרה ועונש על כניסה לקה"ק

כתוב (ט"ז, א' ב') 'וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני ה' ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת וגו'. הכתוב מתחיל וידבר ה' אל משה וגו', ואינו מפרש מה נאמר בזה, וחוזר ואומר, ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך וגו', וצריך ביאור מהו הכפילות שכפל הכתוב בפתחת הפרשה שה' דיבר אל משה, ושוב חזר, שה' אמר אל משה, ומפני מה כפל הכתוב את עצם ענין הדיבור של ה' אל משה. עוד צריך לבאר דבתחילה כתוב לשון דיבור, ולבסוף כתוב לשון אמירה, וברש"י בפר' בהעלותך (פרק י"ב, פ"א) הביא הא דאיתא בספרי, דאין דיבור בכל מקום אלא לשון קשה, ואין אמירה בכל מקום אלא לשון תחנונים, וא"כ צ"ב מאי טעמא פתח בלשון דיבור שהוא לשון קשה, וסיים בלשון אמירה שהוא לשון רכה.

ונראה לבאר בזה עפ"ד הגמ' ביומא דף נ"ג תניא רבי אלעזר אומר ולא ימות עונש, כי בענן אראה אזהרה, יכול יהיו שניהם אמורין קודם מיתת בני אהרן, ת"ל אחרי מות שני בני אהרן, יכול יהיו שניהם אמורים אחר מיתת שני בני אהרן, ת"ל כי בענן אראה על הכפורת, הא כיצד, אזהרה קודם מיתת ועונש אחר מיתת, מאי תלמודא, אמר רבא אמר קרא כי בענן אראה ועדיין לא נראה, ואלא מאי טעמא איענוש וכו' על שהורו הלכה בפני משה רבן. ומבואר בדברי הגמ', דהאזהרה על כניסה לקודש הקדשים נאמרה קודם מיתת בני אהרן, והעונש מיתת ע"ז, נאמר לאחר מיתת בני אהרן. ונמצא דהך קרא ד'אל יבא בכל עת אל הקודש וגו' ולא ימות כי בענן אראה על הכפורת', דבזה נאמר גם האזהרה וגם העונש, לא נאמר באותו זמן, אלא נאמר בשתי זמנים חלוקים, דהחלק של ואל יבא בכל עת אל הקודש, שזהו האזהרה, זה נאמר קודם מיתת שני בני אהרן, והחלק של ולא ימות, שזהו העונש, זה נאמר לאחר מיתת שני בני אהרן.

ולפי זה יש לפרש, דמשום שנאמרו בשתי אמירות נפרדות, לכן נכפל כאן פתיחת הפרשה, דהייתה אמירה על האזהרה, והייתה אמירה נפרדת על העונש, ולכן כפל הכתוב את ענין האמירה.

ולפי זה יש לפרש גם דמשו"ה פתח הכתוב בלשון דיבור וסיים בלשון אמירה, דהרישא ד'וידבר ה' אל משה', שהוא לשון דיבור, זה הרי מיירי ממה שאמר אחר מיתת שני בני אהרן, כמו שכתוב בפסוק להדיא שהיה זה אחרי מות שני בני אהרן, וא"כ זה איירי מהעונש מיתה, שזה נאמר אחר מיתת שני בני אהרן, וכמשנ"ת מדברי הגמ' ביומא, ולפי"ז האמירה שכתובה בסיפא ד'ויאמר ה' אל משה', זה איירי רק מהאזהרה. ולפי זה י"ל דבתחילה דמיירי מעונש מיתה אמר הכתוב לשון קשה, משום חומר עונש מיתה, אולם האמירה השנית שהיא מיירי רק מהאזהרה נאמר בלשון רכה.

וכסה ענן הקטורת

כתוב (ט"ז, י"ג) 'ונתן את הקטורת על האש לפני ה' וכסה ענן הקטורת את הכפרת וגו'. במשנה ביומא דף נ"ב ע"ב תנן דהכהן גדול לא יצא מבית קדשי הקדשים רק אחר שנתמלא הבית כולו עשן. ובחידושי מרן ר"ז הלוי כתב דדין זה נלמד מהכתוב כאן וכסה ענן הקטורת את הכפורת אשר על העדות. ועוד כתב שם דדין זה הוא דין מיוחד בקטורת דיוה"כ שקיום מצות הקטורת הוא במה שכל הבית מתמלא עשן ובזה מתקיים הדין 'וכסה', ובזה חלוק משאר הקטורות דכל השנה שבהם המצוה מתקיימת בנתינתן על האש ומשעת נתינה על האשים כבר נתקיימה מצוה לגמרי, ולכן יכול הכהן לצאת מיד, אבל בקטורת של יוה"כ שנאמר בו דין בקיום המצוה שהוא נגמר ושלם רק כשכל הבית נתמלא, אין הכה"ג יכול לצאת עד גמר המצוה עכ"ד. ונראה לבאר הענין שנאמר דין וכסה בקטורת דיוה"כ ואין נשלם ונגמר קיומה עד שכל הבית מתמלא עשן, דהנה במדרש (מדר"ר שיר השירים פ"א סי"א) איתא וכסה ענן הקטורת, הכסוי הזה אין אנו יודעין מהו, עד שבא דוד ופרשו נשאת עון עמך כיסית וגו'. ובמדרש תנחומא (תצוה ט"ו) איתא, וכסה ענן הקטורת, מהו וכסה, לשון מחילה הוא כענין שנאמר כיסית כל חטאתם סלה. ומבואר מדברי המדרשים שהענין בזה הוא שע"י הקטורת מתכסים עונותיהם של ישראל, והקטורת מכסה על העונות.

ולפי זה יש לבאר שלכן נאמר הדין וכסה שהוא דין מיוחד שלא נשלם ולא נגמר קיום מצות הקטורת עד שיתמלא הבית כולו עשן, דכיון דהקטורת באה לכפר ולכסות על העונות, על כן מעיקר קיום ההקטרה הוא שנעשה כיסוי ומכסה בזה על העונות.

ויש לומר שענין זה נכלל בכתוב במשלי 'על כל פשעים תכסה אהבה', דהנה הקטורת הוא הקרבן החביב יותר מכל הקרבנות, כמש"כ רש"י בפר' קורח, וא"כ י"ל דנכלל בזה שהקטורת של יוה"כ מכסה על כל הפשעים.

ויש להוסיף עוד בביאור הדבר שבית קדשי הקדשים הוא מקום הכיסוי של החטאים. על פי מה שכתוב בנפש החיים שהחטאים פוגמים בכל העולמות העליונים, ועל כן בית קדשי הקדשים שהוא מקום כסא הכבוד כמבואר במדרש בכ"ד, הוא המקום שבו נמצא פגם החטאים, ועל כן הוא המקום שבו צריך לכסות החטאים.

ובזה יש לבאר בהא דתנן ביומא שם שאחר שנתמלא כל הבית כולו עשן יצא ובא לו דרך בית כניסתו ומתפלל תפילה קצרה בבית החיצון, ולכאורה הרי יכול היה להתפלל מיד אחר נתינת הקטורת בעודו ממתיין בבית קדשי הקדשים ולמה המתין מלהתפלל עד שימלא הבית עשן, אכן להמבואר שגמר קיום ההקטרה הוא רק כשמתמלא הבית עשן, א"כ רק אז הוא זמן הריצוי שהוא בעת גמר קיום ההקטרה, ובעת שנתכסו ונתכפרו עונותיהן של ישראל, על כן רק אז הוא הזמן להתפלל, ולכן המתין מלהתפלל עד שנתמלא הבית כולו עשן.

כה"ג ותלמידי חכמים דומים למלאכי השרת

כתוב (ט"ז, כ"ג) 'ופשט את בגדי הבד וגו' ולבש את בגדיו וגו', ומבואר דבגדי הזהב נקראים בגדיו, ובגדי לבן אינם נקראים בגדיו של כה"ג, אלא נקראים בסתמא בגדי הבד. וצריך להבין דהרי שניהם היו באין משל ציבור, ולמה בגדי הזהב נקראים בגדיו ובגדי לבן אינם נקראים בגדיו. ובפשוטו י"ל דמה שלובש כל השנה הוא 'בגדיו' ולא מה שלובש רק ביו"כ.

ויש לבאר בזה דהנה על עצם הדבר דביוה"כ כה"ג משמש בבגדי לבן ולא בבגדי זהב של כל השנה איתא במדרש (פכ"א פי"א) רבי ברכיה ורבי ירמיה בשם רבי חייא אמרו כשרות של מעלן כך שרות של מטן, מה שרות של מעלן 'ואיש אחד בתוכם לבוש בדים' כך של מטן כתונת בד קודש ילבש. ומבואר דלבישת בגדי לבן הוא משום דצריך להיות כמו שרות של המלאכים למעלה שהם לבושים בדים, ולכן לובש בגדי הבד.

והטעם לזה י"ל כדאיתא שם במדרש (שם י"ב) על הפסוק וכל אדם לא יהיה באהל מועד. אמר רבי אבהו וכה"ג לא אדם היה, ומתרץ אלא כהדא דאמר רבי פנחס בשעה שהיה רוח הקודש שרוי עליו היו פניו בוערות כלפידים עליו, וה"ד כי שפתי כהן ישמרו דעת וגו'. והביאור דכשהכ"ג נכנס לבית קדשי הקדשים היה נעשה כמו מלאך, וכמו שהמלאכים הם אש, גם הוא היה פניו בוערות כלפידים, ולכן השיב זאת שלא היה אדם באוהל מועד, דלא היה בבחינת אדם באותה שעה, אלא בבחינת מלאך. והיינו שבשעה שהיה כה"ג היה נכנס לפני ולפנים הוא לא היה בבחינת אדם אלא כמלאך. ופניו היו בוערות כלפידים הוא כמו שכתוב בתהלים משרתיו אש לוהט.

ויתכן לבאר בזה הא דכה"ג טעון פרישה ז' ימים קודם יוה"כ, דהנה אצל משה רבנו איתא בגמרא ביומא שלפני שעלה למרום היה צריך ז' ימים למרק באכילה ושתייה שבמעיו, ואיתא שם הלשון "לשומו כמלאכי השרת", הרי דהדרך ליעשות כמלאכי השרת הוא ע"י פרישה, ועד"ז יש לבאר דגם הדין פרישה שבעת ימים דכה"ג הוא בשביל שבפרישה זו יהא נעשה כמלאכי השרת.

ולפי זה י"ל דלכן היה צריך ללבוש בגדי לבן שהם בגדי מלאכי השרת המשרתים למעלה, דכיון דבשעה שנכנס היה כמו מלאך, על כן צריך ללבוש בגדים כמו מלאך המשמש שהם בגדי לבן, וזהו שאמר המדרש דשרות של מטה הוא כשרות של מעלה, שגם שרות דלמטה הוא שרות של מלאך. מעתה יש לפרש דלכן בגדי לבן אינם נקראים בגדיו, כי היה לובשם רק משום שהיה נעשה כמלאך בשעה שנכנס לפני ולפנים, וא"כ הם בגדי מלאכים, ולא בגדי כהן גדול, ורק הבגדי זהב הם שנקראים בגדיו.

ויש לבאר בזה שאין זה רק היכי תימצא בעלמא, דאין דרך לשלוח כהן גדול לפני ולפנים בלא שיהא נעשה כמלאך, ובשביל זה מוכרחים שיהא מתעלה לדרגת מלאך, אלא שזהו עצם ענין עבודת יוה"כ, שישאל ישלחו לפני ולפנים מלאך, וזהו המצב הרצוי, שהנכנס לכפר על עוונותיהם של ישראל יהא מלאך. והענין בזה דצריך דוקא מלאך שיכנס לפני ולפנים, יש לבאר דהנה בפרוכת שהיא מחיצה בין ההיכל לבין קודש הקדשים כתיב 'והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקדשים', ואיתא במדרש דהפרוכת היא כנגד הרקיע המבדיל בין המים העליונים למים התחתונים, וכבר ביארנו בארוכה במק"א דמבואר בזה דיסוד ההבדלה של הפרוכת היא כההבדלה של הרקיע, וכמו שהרקיע מבדיל בין המים העליונים שזהו עולם העליון, למים התחתונים שזהו עולם התחתון, כן גם הפרוכת היא מבדילה בין הקודש שהוא מעולם התחתון, לקודש הקדשים שהוא שייך לעולם העליון. וכיון דמבואר דקודש הקדשים נחשב מקום של עולם העליון ואינו חלק מהעולם התחתון, זוהי ההבדלה שמבדלת הפרוכת, ממילא הוא בכלל השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, שאין אדם יכול ליכנס לשם כיון שהוא שייך לשמים ולא לארץ, ואם כן נמצא דהמצוה ליכנס לפני ולפנים זהו מצוה ליכנס לשמים, ואדם מקומו הוא בארץ ולא בשמים, ממילא מוכרח שהמצוה היא שמלאך יהא זה שנכנס.

והנה בגמ' בהוריות דף י"ג אמרינן דממזר ת"ח קודם לכה"ג ע"ה, ונדרש כן מהפסוק יקרה היא מפנינים מכה"ג שנכנס לפני ולפנים. ומבואר דת"ח מתעלה בדרגתו להיות יותר מכה"ג הנכנס לפני ולפנים, וכיון שנתבאר דכה"ג הנכנס לפני ולפנים מתעלה לדרגת מלאך, א"כ מבואר בזה דגם ת"ח ע"י תלמודו מתעלה הוא לדרגת מלאך ה' צבקות.

ויש להוסיף דנכלל בזה עוד דהנה ביארנו דכ"ג טעון פרישה ז' ימים קודם יו"כ בשביל לשומו כמלאכי השרת, ויש לומר דבכלל הדרשה דהלומד תורה הוא יותר מכה"ג שנכנס לפני ולפנים, דהלומד תורה מיד עם לימודו, ה"ה שייך לעולם העליון, ומתדבק בקוב"ה, ואינו צריך שום הכנה, ואינו זקוק לשום פרישות, ואינו מחוסר לא מקום ולא זמן, אלא תיכף ומיד עם תחילת לימודו הרי הוא מתעלה ונעשה כמלאך הנכנס לעולם העליון.

ובזה יש לבאר מה דמצינו בגמ' בשבת דף כ"ה ע"ב אמר רב יהודה אמר רב כך היה מנהגו של רבי יהודה בר אלעאי ערב שבת מביאים לו וכו' ומתעטף ויושב בסדינין המצוייצין ודומה למלאך ה' צבאות. וברש"י בקידושין דתלמידי חכמים שבבל דומין למלאכי השרת 'לבושים לבנים ועטופים כמלאכי השרת, וכתוב והאיש לבוש הבדים, וה"נ אמרי' בבמה מדליקין על רבי יהודה שהיה מתעטף ויושב בסדינין המצוייצין ודומה למלאך וכו', ובגדרים נמי אמרינן מאן מלאכי השרת רבנן, ואמאי קרי להו מלאכי השרת דמצוינין כמלאכי השרת במלבושים נאים'. והיינו דכיון שהם מתעלים לדרגת מלאך, על כן לובשים בגדי לבן שזהו לבוש של מלאכי השרת, וכמו שכה"ג בשעה שנכנס לפני ולפנים לובש בגדי לבן שהם בגדי מלאכי השרת.

מורנו המשגיח הגה"צ רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי שליט"א

"השיבנו אבינו לתורתך"

דרכי הדבקות בתורה

תחילת 'זמן' – 'ראשית' הקובעת עד 'אחרית'

אנו מצויים בתחילתו של זמן הכרוך עם ימי הספירה ועבודתם הגדולה.

ככלל, משמעות מיוחדת יש לתחילת הזמן.

המשגיח מרן הגר"י לוינשטיין זצ"ל מביא היה בשיחתו של תחילת הזמן את דברי חז"ל בירושלמי חגיגה (פ"ב ה"א) שאלישע בן אבויה, אחר, אמר לר' מאיר בשם ר' עקיבא מהו פירוש הכתוב טוב אחרית דבר מראשיתו אימתי הדבר טוב באחריתו כאשר כן הוא מראשיתו. כשבתחילתו הוא טוב כך הוא יהיה באחריתו. והוסיף אחר ואמר כי בו התקיים דבר זה שביום מילתו כינס אביו אבויה את חשובי ירושלים. בין הנוכחים היו גם ר' אליעזר ור' יהושע ומידי עסוק העם בסעודת הברית ישבו הם לעצמם ועסקו בתורה. הם עסקו בתורה ומשם חרזו לנביאים ומנביאים לכתובים וירדה אש מהשמים והקיפה אותם.

אבויה נבעת מן האש ושאלם וכי באו לשרוף את ביתו השיבו לו: "חס ושלום אלא יושבין היינו וחוזרין בדברי תורה מן התורה לנביאים ומן הנביאים לכתובים והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני והיתה האש מלחכת אותן כלחכתן מסיני". כיון שראה ושמע כך, אמר: "רבותי אם כן היא כוחה של תורה אם נתקיים לי בן הזה - לתורה אני מפרישו".

סיים 'אחר' מעשה זה ואמר: "אבא לפי שלא היתה כוונתו לשם שמים [- אלא משום התפעלותו מן האש] לפיכך לא נתקיימה", כשכוונתו לקלולו ויציאתו לתרבות רעה. למרות גדלותו בתורה, יסודו היה מעוות מה שהשפיע על אחריתו המרה.

מדברי הירושלמי הללו הקיש מרן הגר"ל זצ"ל למשמעותו של 'תחילת זמן' – זוהי עת של 'ראשית' שה'אחרית' מונחת בה וצומחת ממנה. המשך הזמן, יונק את כוחו מתחילתו וכאשר טובה היא הראשית הרי שכן תהא האחרית. ההתעוררות הגדולה שבתחילת הזמן מתוך ההתחדשות המחייה רגש ומעשים בהתעלות רבתי, מועילה עד מאד, ורב טוב צפון בה.

תחילת זמן היא העת הראויה והמסוגלת להתלהט ולהט התורה, 'להסתער' על דף הגמרא, להתעלות בעוז, ביראה ובתפילה. **תחילת זמן!**

יסוד זה קיים בכל זמן של התחלה, משקל של חשיבות יש לו כקובע את ההמשך עד אחרית. כך בכל יום בבוקר, כאשר האדם מקיץ משינתו והינו עומד בראשיתו של יום, הנהגתו אז קובעת את צורת היום. הנה שמועה נפלאה בענין זה, משמו של מרן הגר"ח מוואלז'ין זצ"ל: "עול תורה - אמר רבינו דבר מנוסה כשישכים אדם בבוקר ויקבל עליו ביום ההוא עול תורה באמת ובלב תמים היינו שיגמור בלבו שלא ישמע לשום דבר ולא יבטלנו שום טרדא, אז יסורו ממנו הבטולים ובוודאי יצליח ביום ההוא בתורה וכפי תוקף קבלת עול התורה בבוקר וכפי חיזוק ההסכמה כן יעזרהו ה' בו ביום וכן יסורו הטרדות ממנו" (כתר ראש אות ע"א וכן בספר תולדות רבינו זונדל מסלנט בהנהגות מרבינו הגר"א).

כענין זה ממש, מבואר בפירוש "שיח יצחק" על התפילה, בביאור התפילה שבברכת המעביר שינה, שם מעתירים בבקשות מרובות: שתרגילנו בתורתך ודבקנו במצוותיך וכו'. בקשות מפורטות להצלחה בתורה וקיום המצוות, ריחוק מהחטא וקרבה לטוב. בעל השיח יצחק מבאר טעמו של דבר שנשמך בקשה זו להודאה על היקיצה בהעברת השינה והתנומה: "נסמך תפילה זו לכאן, כי הכל הולך אחר ההתחלה, כאשר האדם מתחיל ללכת בדרך טובה, אז הוא הולך ומתחזק מעלה מעלה, וכן להיפוך ח"ו... על כן אנו מבקשים תיכף: שתרגילנו בתורתך וכו', שתהיה ההתחלה טובה ויהיה הכל טוב". עיין שם שהאריך עוד

דבריו, בכוחו של תחילת היום, נלמד מכך לעניינו בסגולת התחלת הזמן שכאשר תהיה כראוי - עליה השלם ישלים כל משך הזמן כולו.

ימי הספירה – יסוד שהכל נשען עליו

כאמור, זוהי המידה בתחילת זמן משום כח הראשית שבו.

והנה עוד היבט במעלת תחילת הזמן בו מתחילים ללמוד בישיבות הקדושות: בעל הבני יששכר כתב, כי זמן זה דומה לעת רצון של פתיחת ארון הקודש להוצאת ספרי התורה. בזמן פתיחת הארון נאמרת תפילת "ברוך שמייה" שבה מבקשים בקשות נעלות; שיהא רצון ה' עם עמו; שיראם ישועתו בבית מקדשו; שנהיה בין הצדיקים ושיפתח לבנו בתורתו ועוד בקשות מתוך קרבת ה'. עת רצון היא משום שהיא 'פתיחה' לתורה, וכך גם תחילת זמן הלימוד בישיבות הקדושות, עת שבים בני היכל לחבור יחד אל לימוד התורה הקדושה. בעת זו נפתחים שערי שמים ועת רצון נשגבה שוררת בעולם. זהו הזמן הראוי לבקש מעמקי לב בקשות הראויות לעת רצון זו.

נוסף על כך סגולת ימים אלו - ימי הספירה שמצד עצמם הינם יסוד לכל השנה כולה. בספר 'צבי לצדיק' מסופר שהגאון הצדיק ר' צבי הירש מיכל שפירא זצ"ל היה חוזר מידי שנה בימים אלו על דברי הרש"ש הק' (בנהר שלום) שכל ימי השנה תלויים בימי הספירה. בעבודת האדם בימי הספירה תלויה דרגתו הרוחנית הנבנית בהם והם יסוד לכל השנה כולה.

ואודות קנין הדרגות הרוחניות בימי הספירה. הנה, האר"י הקדוש גילה כי בליל הסדר אנו זוכים להארת כל המדרגות אך הארות אלו נגזזות ואינן נשארות בנו. אחר כך בעבודת ימי הספירה אנו זוכים בהן על ידי עבודתנו (שעה"כ דף פד).

אלא, שדבר זה עצמו תמוה - מה תועלת יש בהארה הראשונה הזו הנגזזת מיד? ושמעתי תשובה לכך שהתועלת היא בכדי לקבוע את ההארות הללו 'בכח', בכדי שיהיו מזומנות לצאת אל ה'פועל' בהמשך הימים על ידי עבודת האדם.

מהלך זה של גילוי השגה לשם קביעתה במציאות, אף כי לאחר גילוייה הראשון נגזזת, קיים גם בלימוד התורה אצל כל בן-ישראל. בתקופת ירחי הלידה לומד האדם את התורה במעי אמו על ידי מלאך המלמדו את כל התורה כולה. לימוד זה נשכח ממנו לגמרי בצאתו לעת הלידה. מה תועלת יש בכל לימוד זה אם לא משתייר ממנו מאומה? אלא שעל ידי הלימוד הראשוני התורה נקבעת באדם, כך שלאחר מכן כשיזכה ויעסוק בתורה יתעורר אותו הלימוד שמראשית הוויתו ויתגלה. וכאמור, זו דרך צמיחת והתפתחות בניינו הרוחני של האדם הנשען על ימי הספירה - מתחילה נקבעים בעולמו ההארות הנגלות בימים קדושים ומכוננים אלה ולאחר מכן בעבודתו את עבודת אלוקיו, יזכה בהם בעמלו והיו לו לקנין עולם.

ובזאת נבא לעמוד על מהות הימים הללו ועבודתם - עבודת הקודש, אשר על כתפנו.

מעמד הר סיני – מגלה ייקרתה של תורה ורוממותה

"רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך. יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב וגו' (דברים ד, ט-י).

הרמב"ן למד מפסוק זה כי יש איסור לשכוח את מעמד הר סיני - "אבל הכתוב הזה לפי דעתי מצות לא תעשה, הזהיר בה מאד, כי כאשר אמר שזוהר בכל המצות ונשמור החוקים והמשפטים לעשותם, חזר ואמר רק אני מזהירך מאד להשמור ולשמור עצמך מאד מאד לזכור מאין באו אליך המצות, שלא תשכח מעמד הר סיני מכל הדברים אשר ראו עיניך הקולות והלפידים, את כבודו ואת גדלו ודבריו אשר שמעת שם מתוך האש, ותודיע כל הדברים אשר ראו עיניך במעמד הנכבד ההוא לבניך ולבני בניך עד עולם".

מעמד הר סיני מלווה אותנו לעולם וזכירתו חקוקה בנו. הרמב"ן שם נתן טעם לצורך שבזכירת מעמד הר סיני. נבא להתבונן בתועלת נוספת שיש בזכירה זו של המעמד הנשגב ונראה כי תועלתו להגדיל בנו - מקבלי התורה - את ערך קבלת התורה. כי על כן בנו הדבר תלוי עד כמה תהא שייכותנו לקבלת התורה.

מעמד קבלת התורה היה מעמד שמימי, נשגב ונעלה וכלל גילויים שנוראותם מלאה את העולם כולו, עליונים ותחתונים -

"אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: כשנתן הקדוש ברוך הוא את התורה צפור לא צוח עוף לא פרח שור לא געה אופנים לא עפו שרפים לא אמרו קדוש קדוש הים לא נזדעזע הבריות לא דברו אלא העולם שותק ומחריש ויצא הקול: אנכי ה' אלקיך" (שמו"ר פכ"ט, ט).

כל העולם כולו חל מפני ה' ובריות בראשית חרדו מפניו בהגלותו לתת תורה לעמו ישראל, כאשר מתואר בברכת שופרות שתפילת מוסף של ראש השנה. הקולות והברקים מלאו את היקום בהדר ובגאון, קול אשר יחולל אילות ויחיל מדבר קדש. ובהשמע הדברות, מלאו את העולם כולו בבשמים. העם העומד ברעד וגיל בתחתית ההר, חזרו לאחוריהם "ב מיל ופרחה נשמתם. מלאכי השרת החזירו וטל של תחיית המתים מעם ה' החיים (שבת פח:).

מעמד הר סיני!... קבלת התורה!...

מפני מה נתנה תורה באופן זה. נראה לבאר כי הדבר היה נחוץ והכרחי בכדי שנבין באמצעותו של מעמד רב-שגב זה, מה גדול הוא הענין המתחדש כעת, בנו ובעולם כולו. המעמד הגדול הזה הראנו לדעת רוממותה של תורה, שנדע מה ניתן לנו.

חז"ל אמרו: "הנותן מתנה לחברו צריך להודיעו" (שבת י:). בפשטות, הצורך בהודעה זו הוא בכדי להרבות אחווה ורעות. יתכן עוד שהצורך הוא בכדי שידע המקבל כי חפץ בעל ערך התווסף לרשותו, כך ידע לנוצרו ולקבל ממנו את התועלת הראויה. בדרך זו יש לפרש שנתנת התורה באה **עם ההודעה** - 'צריך להודיעו'. אין די בידיעה עצמה כי נתנה לנו תורה בלא לדעת כי עניינה חובק את כל העולמות כולם ומשמעותה נוגעת לכל הבריאה.

על מקבלי תורה לקבל השגה בדעת והשכל בערכה של תורה, נוראותה, כבודה, והיותה מציאות הכל. בא המעמד עם עוצמת גילויו הגדולים והנפלאים וחקק בנו את הידיעה בערכה של תורה ורוממותה.

בדרך זו יש לבאר את דברי המדרש שהביא רש"י בשמואל (א, כג): "ומדרש אגדה: רבי נחמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק אמר: בכל יום ויום בת קול יוצאת ומפוצצת בעולם ואומרת: עתיד צדיק אחד לעמוד ושמו שמואל, וכל אשה שהיתה יולדת בן, היתה קוראה שמו שמואל, כיון שהיו רואים את מעשיו, היו אומרים אין זה שמואל, וכיון שנולד זה וראו מעשיו, אמרו דומה שזה הוא, וזהו שאמר: יקם ה' את דברו, שיהא זה שמואל הצדיק".

יש לבאר שהמטרה באותה בת-קול היתה להודיע ערכו של צדיק שעתידי לעמוד. בת קול היתה "מפוצצת בעולם", משמע, שהיתה זו הכרזה רבת עוצמה, כל זאת כדי שידעו למה מעותדים, מה רבה הזכייה של האם אשר תזכה בו.

מכל מקום, מתוך הודו והדרו, נוראותו ועוצמתו של מעמד הר סיני התקבלה ההבנה הראויה ונשמע הקול בחדרי לבבם - **מהי תורה!**

ודבר זה נוגע לנו תמיד, כי עלינו לדעת מה רב ערך המתנה אשר בידינו. אחר הודיענו אלוקים כל זאת באותו מעמד, יש צורך שתלוונו ידיעה זו ותחקק בנו. איסור הוא לשכוח, חובה היא לזכור את מעמד זה אשר אליו נשואות עינינו ולבנו כל הימים, וכעת שמענו מה רבה התועלת בזכירה זו.

עניות במקום עשירות?!

מעשה היה ביהודי אחד שעבר את מוראות השואה מהן זכה להנצל ולצאת לחיים. אחר כל התלאה נישא והקים משפחה. אמנם, הוא חי חיי עניות כשאת פרנסתו הוא מביא ממלאכת עמל, ביזע וביגיע כפיים. כך גידל את משפחתו, כך חיתן את ילדיו, בצמצום ומתוך קושי של דחקות. פעם הזדמן לו לנסוע ברכבת, לידו ישב יהודי שהתעניין בו ובמוצאו. כששמע שהינו מעיר פלונית התעניין האם הוא הכיר את פלוני ונקב בשמו של יהודי מעיר זו.

"זה הרי שמו של אבא!" ענה.

ובן שיחו, השואל, נרגש: "כבר שלושים שנה אני מחפש אחריך, בזמן המלחמה פגשתי את אביך בגיא צלמוות, בתוככי המחנות. אביך אמר לי שכיון שלפי המצב כעת כשחרבו של השטן מתנופפת - לא ידוע מי יחיה ומי ימות, ברצונו למסור עמי שליחות אותה אקיים באם אוותר בחיים ואשרוד את צוק העיתים - אבקש כי תמצא את בני ותודיע לו כי יש לי חשבון בבנק השוויצרי ואלו ואלו פרטיו ודרכי הגישה אליו. בחשבון מצוי הון עתק שיוכל להוציאו כאשר יודע לך".

לשמע הדברים התעלף היהודי. ולמה? - כי הוא לא יכל להכיל ידיעה זו שעם היותה בשורה טובה, גרמה לו להתחלחל ולהזדעזע - שלושים שנה חי בדחקות גדולה בעוד שהיה עשיר גדול. עשיר היה והוא לא ידע מאום, רק ניהל חיים של אביון התולה עיניו לפת של מחר. עשיר שלא ידע על עושרו!

וכשסיפרו זאת למרן הגרא"מ שך זצ"ל אמר: הרי אותו זעזוע יהיה **לעתיד לבא**. אז, יראו עיננו כמה גדול היה הרכוש שהיה בידנו – התורה הקדושה. לנוכח ההכרה הזו שתעמוד במלא בהירותה וחדותה לא יהיה קץ לצער אשר ימלא את הנפש ביגונה על כילוי חיים שלמים מתוך העלם ידיעת עושרנו. אז, נראה מה יכלנו להרוויח, ומנגד, מה עלובים היו החיים הדלים של עניות ממעש ומחכמה מתוך חוסר התבוננות באוצרות המזומנים בהישג ידנו.

איתא בגמרא: "שכשניתנה תורה לישראל היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו וכל מלכי עובדי כוכבים אחזתו רעדה בהיכליהן ואמרו שירה שנאמר (תהילים כט, ט) ובהיכלו כולו אומר כבוד. נתקבצו כולם אצל בלעם הרשע ואמרו לו: מה קול ההמון אשר שמענו, שמא מבול בא לעולם... ומה קול ההמון הזה ששמענו אמר להם: חמדה טובה יש לו בבית גנזיו שהיתה גנוזה אצלו תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם וביקש ליתנה לבניו שנאמר (תהילים כט, יא): 'ה' עוז לעמו יתן'. [מיד] פתחו כולם ואמרו (תהילים כט, יא) 'ה' יברך את עמו בשלום" (זבחים קטז).

אומות העולם, שמעו והבינו כי דבר גדול מאד מתרחש בעולם. לאחר שהתברר להם כי אין זה מבול או פורענות נחה דעתם. כמה נוראה היא **אדישות** זו – אתם שומעים על כך שדבר שהיה אצור אצל בורא עולם תתקע"ד דורות קודם הבריאה ניתן כעת לעם ישראל, האם אינכם פונים להביט אל דבר גדול זה ולהתעניין בו. מפטירים ברכה לעם ישראל: 'ה' יברך את עמו בשלום' ובה חותמים את כל המאורע! **רק לגוי** מתאים שוויון נפש כזה וחוסר ענין של אטימות לב ודעת.

ואנו, לא כחלקם חלקנו. מאתנו הקב"ה מצפה **להתבוננות נכונה**, להבנה אמיתית, לכך שיהיו לנו עיניים לראות ולב לדעת במשמעותו של מעמד זה אשר לא נהיה כמוהו ובמהותה של מתנה זו בת-שמים המיועדת להיות נשמת חיינו ואושר נצחינו בעולם הזה ולחיי-עד.

זו ידיעה יסודית, בייחוד כעת בעומדנו בימי ההכנה לקראת יום מתן תורתנו נכונים לזכות כיום אשר עמדנו לפני ה' בחורב.

הכרח הניתוק ממפריעי הדבקות בתורה

למעשה, מהי עבודתנו בימים אלו.

חז"ל אמרו "אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן וקשין לזווגן כקריעת ים סוף שנאמר (תהילים סח, ז) 'אלקים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות'" (סוטה ב.). והגאון ר' משה סולובייצ'יק זצ"ל תמה על דימוי קושי זיווגו של אדם לקושי קריעת ים סוף, לכאורה אלו שני עניינים שמהותם מנוגדת; קריעת ים סוף חילקה את הים האחד **לשניים** ואילו זיווגו של אדם מצרף שניים **למציאות אחת**, כדברי הגמרא שם שהסמיכה לזה את הפסוק "מושיב יחידים ביתה".

וביאר הגר"מ כי באמת זיווגו של אדם אינו מתחיל בהתאחדות יחידים לשבת בית יחד, קודם לכך תהליך; "על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו" ורק אחר כך - "ודבק באשתו". הניתוק מבית הוריו, מהמציאות הקודמת בה אביו ואמו היו את מארג חיו, לשם מוכנות ליצור מציאות חיים אחרת, זהו הקושי בזיווגו של אדם. קושי זה דומה לקושי שבקריעת ים סוף שגם הוא חילק בין המאוחדים. זהו פשר הדימוי בין קריעת ים סוף לזיווג.

למדנו מהי דרך ההתאחדות – ניתוק ממה שסותר לכך, ואחריו תתכן האפשרות להתאחד. יבאו דברים אלו ללמדנו מהי דרך ההתקשרות וההתאחדות **עם התורה הקדושה** בכדי לזכות בה. השייכות שלנו עם התורה הקדושה היא שייכות של התקשרות ודבקות, התורה היא עצם חיינו ואנו מתאחדים עמה. לדבקות זו יש מפריעים, אלו הם עניינים המהווים סתירה לתורה, עניינים המונעים אותנו מכך שהתורה תמלא את הוויתנו ותהא רוח אפנו. עלינו להתנתק מכל אלו, ניתוק שהינו בגדר "סותר על מנת לבנות במקומו", בניין החיים, חיי דבקות בתורה הקדושה. אז נזכה ל"ודבק" בתורה הקדושה, דבקות אמת של קיימא.

והנה כמה עניינים השייכים לסוגיא זו. חז"ל אמרו: "עד שאדם מתפלל שיכנסו דברי תורה לתוך גופו, יתפלל **שלא יכנסו מעדנים** לתוך גופו" (הובא בתוס' כתובות קד:). זאת מהדברים השייכים להכנת האדם לתורה. **הגשמיות** סותרת לתורה, בעל-תאוה אינו כלי ראוי שתכנס בו התורה הקדושה. עוד קודם שהאדם מתפלל לזכות בתורה עליו להתפלל להיות כלי ראוי לכך. נתבונן ונתאר לעצמנו אדם המבקש גשם בעוד שאין לו כל אפשרות להכיל את המים, לא בור ולא אוצר, האם לבקשה זו יש מקום? הרי אין למילויה אחיזה במציאות! כך האדם בבואו לבקש על תורה, עליו לדעת כי יש הרגלים שהינם מנוגדים אליה. הייחול לתורה בנוי עם השאיפה הקודמת להיות כלי מחזיק ברכה, אדם שתורה יכולה להכנס בו ולשכון בתוכו.

(מתוך קובץ שיחות חדש על ימי ספירת העומר ומועד חג השבועות, הרואה אור בימים אלו)

לשבת עֵנָג

שנה א ❖ בין הזמנים ❖ תשפ"ד

המנוחה של מרן הגר"ח קניבסקי בעיה"ק צפת בימי בין הזמנים

סיפור שלא פורסם שמענו מהגאון הגדול רבי שרגא שטינמן שליט"א וכך סיפר: היה זה בשנת תשנ"ב, באותם שנים היה מו"ח מרן שר התורה זצוק"ל, נוסע כל שנה לכמה ימים למנוחה בצפת, בדירתו של הרב רבי אליעזר ליברמן שליט"א בשכונת מאור חיים, בחודש אב של אותה שנה הייתי זקוק לשוחח עם מו"ח בנוגע לשידוך שהיה על הפרק עבור אחד מילדינו, והנה כל יום היה טירדא אחרת, וגם היה סביבו אנשים רבים כמו תמיד, וקשה היה לשוחח בנחת, אמרתי אמתן איפה שישע צמונה, ואז בודאי יהיה יותר שקט.

ואכן באחד הבקרים נסעתי השכם בבוקר ברכבו של הנהג המסור הר"ר ישעיהו אפשטיין שליט"א, והגענו לתפילת שחרית עם הנץ החמה, התפילה היתה בביתו של הרה"ג רבי ישי מנדל שליט"א, שהיתה לו דירה שהיה נח בה בימי חודש אב, וכמובן היה ספר תורה כשר ושם התפללו, אחרי התפילה שוחחנו בפרטיות, והכריעו מה שהכריע.

מיד לאחר מכן ראיתי שהלך לחדר והחל מיד בכתיבת חידושי תורה, הוא עסק אז בכתיבה של דרך אמונה חלק ג, לא בזבז רגע, ואגב הסיבה שהוא נסע לצפת היה בשביל לנשום קצת אויר נקי ונעים, שיהיה לו קצת להחליף כוח, ולמעשה בדירה דאז היה חלון קטן אחד עם אויר בכל הדירה, וסמוך לזה ישב מרן זצוק"ל. כעבור כמה שעות מרן הודיע להר"ר ישעיהו אפשטיין שהיום לפי חשבון הזמן יש לו מעט פנאי, והוא חושב שכיון שהוא כבר בצפון כדאי יהיה להתפלל על קברם של התנאים הקבורים באזור, וכך עלינו כולנו למירון אצל רבי שמעון בר יוחאי, ואצל רבי יהודה בר אלעאי ועוד כמה קברים, הוא התפלל בכל קבר כמה רגעים והמשכנו הלאה. ע"כ מדברי הגאון הגדול שליט"א על 'בין הזמנים' של מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל. (ע"פ דברי שיח)

מרן הגר"ג אדלשטיין על נתינת מלגות בימי בין הזמנים

באשר לשאלה ששואלים רבים ממחזיקי התורה, אם ראוי לתת כסף לבני הישיבות עבור לימוד בימי בין הזמנים, לעניות דעתי נדמה כיון שהדרך היחידה להצלת תלמידי הישיבות מניסיונות בין הזמנים הוא רק על ידי מסגרות של ישיבות בין הזמנים כנהוג עם פרס של כסף, הרי זו מצוה גדולה של הצלת נפשות רוחניות וגם גשמית כידוע, ושמעתי מפי אדם נאמן שכן ג"כ דעת מרן הגאון הגדול ר' אהרן יהודה ליב שטינמן שליט"א, אשרי הזוכה להשתתף בזה ויזכה בכל ההבטחות המובטחות למחזיקי התורה". (דברי החיזוק)

דברי מרן הגר"ד יפה זצ"ל על הסכנות בימי בין הזמנים

מה שאנו לא מאוהבי המדינה, אין זה סיבה לבוא לידי זלזול בתקנות הבטיחות שלהם, הלא 'חמירא סכנתא מאיסורא', וההתרחקות הגדולה מסכנה זה גם במקום ספק, וא"כ יש להזהר מאד מטיוולים מסוכנים שהם גם לא עפ"י רצון גדולי הדור, משום שכאמור שייך בזה סכנה של פיקוח נפש, וגם סכנה של שמירת העיניים שזה נורא מאוד מה שאפשר להפסיד עיניו, ומי שח"ו אינו שומע בקול גדולי הדור זה עצמו סיבה לסכנה רח"ל. (דברי אמת)

אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵי-דָ

הגאון הגדול ר"י הקר שליט"א: בצל ענקי הרוח בישיבת פונביז'

במהלך ימי חוה"מ פסח עלה הגאון ר"א כהנמן שליט"א נשיא ישיבת פונביז' לביקור חג בביתו של ראש הישיבה דגרוזנא הגאון הגדול ר"י הקר שליט"א, במהלך שיחתם העלה רה"י שליט"א מזיכרונותיו בצל ענקי הרוח והמוסר בישיבת פונביז' מרן הגרא"א דסלר זצ"ל ומרן הגר"י לוינשטיין זצ"ל (באדיבות מערכת 'משולחן גבוה' גרודנא).

תחילה סח הגאון הגדול שליט"א:

"אני לא הייתי הרבה זמן אצל הרב דסלר, הגעתי לישיבת פונביז' באלול תשי"ג, והרב דסלר נפטר בחורף שלאחריו (כ"ד טבת תשי"ד). וציינ לי גם מרן הרב זצ"ל כאשר היה בארץ היה נכנס לשיחותיו של הרב דסלר".

והמשיך רה"י שליט"א לספר:

"רבי יחזקאל לוינשטיין שהחליף אותו (את הרב דסלר) כבר הגיע למסור שיחות בתחילת החורף לבקשת הרב דסלר, אמנם לא בקביעות, אבל כבר החל להגיע".

"והאמת כך, בתחילה הציבור לא היה כ"כ דבוק בר' יחזקאל, לי היה מזל שלמדתי בקול תורה, הייתה שם חבורה של בחורים צעירים שהלכו בכל שבת לשמוע את רבי יחזקאל לוינשטיין בביתו. במיר לא היה לו מה לעשות, הוא אמר שיחה פעם בשבוע, ולכן בליל שבת ובסעודה שלישית הוא אמר שיחה בבית. התענגתי ממש לשמוע אותו, בבית הוא דיבר אחרת, דיבר יותר פתוח. הייתה שם אוירה, היו שם התלמידים שלו בהם רבי גדליה אייזמן שהוא זה שגילה את רבי יחזקאל בשבילנו, בגלל שהוא הלך, הלכנו. ואכן אחר כך בפונביז' היה לו ועד מיוחד לבגורי קול תורה".

המעשה שהיה אחר הסתלקות מרן הרב זצ"ל:

"כשהיה הספד (בישיבת פונביז') על הרב מפונביז', אנו באשדוד הסתפקנו אם לבוא, הלכנו לשאול את רבי יחזקאל, לשאול אם הישיבה תבוא או לא תבוא. ואמר, שצריך לחשוב הסיכום היה שאני אבוא לשמוע את התשובה שלו. באתי אליו ואמר, חשבתני איך הרב היה אומר, הרב לא היה רוצה שכל הישיבה תבוא, תעשו שם הספד".

התרגשותו של המשגיח זצ"ל מדברי רה"י:

"התחלנו לדבר, אמרתי לו ששמעתי אותו בקיץ ובחורף, ואני אומר בישיבה דברים בשמו. הוא קם ותפס אותי, חיבק ונישק אותי. נבהלתי! אך הוא מאוד התרגש, אתה באמת אומר דברים שלי?! זה היה בשבילו חידוש!".

בדומה לזה יש וודט של הגרש"ז אורבך, בגמרא (בי"מ טו.) כתוב, "גברא קא חזינא", יש כאלה שכותבים יפה, אבל "גברא קא חזינא" לא רואים, צריך להגיד בשם "גברא".

הגרש"מ דיסקין על קריאת התורה של הרבי מצאנז זי"ע

היה זה יום שישי, רוב בחורי קול תורה ששהו ב'קמפי' במירון, יצאו לטייל בהר מירון הלא הוא הג'רמק, בחרתי להישאר בקמפוס בו נערך ה'קמפי', והנה הגר"י נויבירט זצ"ל יצא עם מו"ר הגרש"מ דיסקין זצ"ל בעל משאת המלך, כדי לבדוק את כשרות העירוב שבכפר מירון, "אני לא יודע שולחן ערוך הלכות עירובין אבל אני יודע את הגמרא והרמב"ם", הצניע הגרש"מ דיסקין זצ"ל את ידיעותיו בחיובו האופייני.

וכך יצאנו לדרך כמה בחורים, כשבעל הישמירת שבת כהלכתה בראש, כל הדרך דיברו דברי תורה והלכה בנושאים שונים, ולנו בחורי ישיבות צעירים הנפגשים לראשונה עם ההלכות והפרקטיקה המעשית של העירוב, היתה זאת חוויה מעשירה.

באותה השבת שבת פרשת עקב, נשא מו"ר הגרש"מ דיסקין זצ"ל דברים בסעודה, וסיפר שבאחת משבתות בין הזמנים בעבר נפש עם משפחתו ביקרית צאנז, והתפלל בביהמ"ד של כ"ק האדמו"ר בעל שפע חיים מצאנז זצוק"ל, הרבי זצ"ל היה היבעל קורא, וכשקרא בתורה את הפסוק 'ממרים הייתם עם ה'', הוסיף וקרא כך, ממרים הייתם אובער (אבל עם ה').

הגרש"מ זצ"ל אמר שיש בפוסקים דיון על האפשרות להפסיק באמצע קריאת התורה בענייני הקריאה עצמה, אך הוא תמה שלכאורה הוספה זו של ממרים הייתם אבל עם השם, הוא היפך הפשט, שהתורה אמרה שעם ישראל הימרו את פי הקב"ה, ואילו האדמו"ר מצאנז זצוק"ל פירשה להיפך, שממרים הייתם אבל יחד עם ה', ההיתכן?

ואז הביא מו"ר הגרש"מ דיסקין זצ"ל, ראייה נפלאה לדברי הרבי מצאנז מדברי הגר"א ז"ל, שפירש שכל מקום שנאמר בתורה "עם" פירושו ברצון ובדעה אחת, והגר"א הוכיח את דבריו מהפסוק, "וילך עם שרי מואב", ופירש רש"י "עם שרי מואב- לבו כליבם שווה", וממילא זוהי ראייה עצומה לדברי הישפע חיים מצאנז, שממרים הייתם, אך כיון שהתורה כותבת עם הרי הכוונה מעצה אחת ובלב שווה.

הגר"ב פינקל שליט"א בדברי הדרכה לבין הזמנים

סיפורתי פעם על מרן הגאון רבי חיים קריסווירט זצ"ל, נשמעו בבלי וירושלמי היו שגורים על פיו, היה מרגש לראות איך שהוא שולט, הוא היה עליון גדול, אבל בלי התמדה וחסד הוא לא היה זוכה. אמר לי פעם אברך אחד שכבר לא חי, שהוא לא הולך לדרשות של רבי חיים, ולמה? רבי חיים שופך כ"כ הרבה גמרות מכל רחבי השי"ס, עד שהוא כבר מקבל חלישות הדעת ונשבר, קשה לו, חבל לו, היה משקיע היה מצליח כפי כוחו.

ופעם רבי חיים שאל בדרך חיזוק, אני לא מבין אם ת"ב זה זמן של התעלות והתרוממות כנגד מאסה של תורה, היה צריך להיות מיד אחרי ת"ב זמן חדש של חיזוק בלימוד התורה, וזה כ"כ לא מתאים שמיד יש בין הזמנים, ורק כדי לחדד הוא שאל אז.

אני רציתי לומר את חלקי, שבכל זאת אנחנו בני תורה עמלים וצריך קצת להשתחרר, ואדרבא דווקא בזמנים שאדם לא יכול לתקן הרגיל, ולא בישיבה בזמן הרגיל, ואין עליו השגחה מתי הוא לומד ומתי לא, ועכ"פ הוא מנצל את הזמן ולומד בהתמדה, זה מראה שהוא באמת רוצה ללמוד, הוא מחבב את התורה, והגם שלא בגלל זה תיקנו את בין הזמנים, אבל אחרי שזה קיים זה יכול להראות חביבות. ולא סתר את דברי. (להשיב נפש)

מנוחתם של גדולי ישראל בימי בין הזמנים

מסופר, שהנצי"ב כתב פעם הערה לדברי האדר"ת, וכעבור כמה ימים הגיע מכתב מהאדר"ת, ובו תשובה להערת הנצי"ב, הנצי"ב שם לבו לחותמת הדואר על המעטפת, וראה שבמקום העיר פוניבז' שבה היה האדר"ת רב, כתוב עיר אחרת, ושאל האם האדר"ת החליף את עיר רבנותו, ונענה לו שהוא נמצא בנופש 'דאצ'יה', הנצי"ב שהיה כידוע גיבור חיל מבחינה גופנית, ומעולם לא יצא לנופש, והיה סבור שדאצ'יה זה פינוק לעשירים, התפלא: אדם גדול כהרב מפוניבז' מה לו ולדאצ'יה".

(ע"י דברי הנצי"ב במרומי שדה, מגילה ו ד"ה ולמה אלא בשביל שחמי טבריא היו טובים לרפואה יותר מחמי גרר, והיו הרבה אנשים הולכים לשם מכל אר"י, ומשו"ה היו נמצאים שם כמה ריקנין שהלכו להתענג ולבלות ימיהם כדרך במקומות המרחצאות וכו', ובשביל שהלכו לשם כמה חולים עניים ונצרכים לחסדי הריקנים העשירים שהלכו שמה להתענג וכו')

ונחה דעתו רק אחר שהסבירו לו שהגאון האדר"ת, הוא חלש בגופו ואין זה פינוק עבורו אלא הכרה ובריאות.

מעשה נורא ממרן הגר"א קוטלר זצ"ל

הגר"א קוטלר זצ"ל ראש ישיבת קלצק, התגורר בעיר זו בבית שעמד רחוק מבנין הישיבה, ומכיון שהדרך הראשית היה בה נסיונות של שמירת העניים, העדיף להגיע אל הישיבה דרך חצרות הבתים, וכך היה מדלג מחצר לחצר, ולפעמים אף היה צריך לקפוץ מעל כמה גדירות עד אשר היה מגיע לישיבה.

פעם שהו אצלו בביתו שני בחורים, ולאחר שהפליגו בשיחת לימוד הבחינו שהזמן כבר קצר מאוד לפני הסדר בישיבה, ר' אהרן הזדרז לצאת ושאל אותם אם הם רוצים ללכת אתו בדרך שהוא רגיל ללכת בה, אלה לא יכלו לסרב, והשיבו בחיוב, הם יצאו אתו וקפצו כך מחצר לחצר עד שהם התקרבו לחצר אחת שבה היו כלבים גדולים ועזים, שני הבחורים נעצרו ואמרו לראש הישיבה עד כאן איננו הולכים יותר, אנחנו מפחדים מהכלבים הללו, שמסוגלים להרוג בני אדם, נפנה אליהם ר' אהרן ואמר, אתם מפחדים החזיקו נא בשולי מעילי, ואזי אין לכם מה לפחד ותוכלו לעבור בשקט, דרך החצר שני הבחורים נשמעו לו וכל אחד תפס באחד מכנפי מעילו, וכך עברו את החצר והכלבים שתקו ולא חרצו לשון.

מרן הגר"מ לפקוביץ זצ"ל בימי בין הזמנים

מספר א' הנכדים היה פעם בבין הזמנים ששהה יחד עם מרן הגר"מ לפקוביץ זצ"ל בעיר ערד, והיינו עמו בדירה אחת, הסבא היה כל היום עסוק עם ספריו וכתביו, באחד הימים ישבנו אני ואחי בדירה במרפסת בחוסר מעש, והנה לפתע קורא לנו הסבא, הוא הוציא סידור הגר"א שהיה מונח ליד טליתו ופתח "מעשה רבי", וישב אתנו והסביר לנו בנחת סעיף אחר סעיף, כך במשך כרבע שעה, בדירה לא היו ספרים חוץ מהספרים הבודדים שהביא עמו מהבית.

הייתי עם סבא בבין הזמנים ב"חזון יחזקאל", כמדומה שהייתי בן תשע, היה שם ספריה גדולה של ספרי ילדים, וישבתי וקראתי רוב היום, לאחר יום או יומיים, סבא פנה אלי ואמר לי בזה"ל 'בא אני יעשה איתך עסק אתה תלמד משניות בע"פ ואני ישלם לך ע"פ כסף', ושאלתי אותו איזה משניות להתחיל, ואמר אלו מציאות, ואכן התחלתי ללמוד משניות ובחן אותי עליהם, וכך המשכתי גם אחרי בין הזמנים, ובמשך כחצי שנה לאחר שלמדתי אתו בשבת או במצו"ש מה שלמדנו בחיידר, הייתי אומר לו כ 2 משניות בע"פ, וביום א' היה מוציא את הארנק ומשלם כל פעם כמה שקלים. (דובב שפתים)